

ארתור קונן דויל

שערלוק הולמס

כל הסיפורים

כרך ד

בתוך:
שרלוק הולמס כל הסיפורים כרך ד'
ארתור קונן דויל

תרגום: אורי בלסם
הוצאה: כרמל זמורה דביר
תאריך הוצאה: 2012

מר שרלוק הולמס

בשנת 1878 הוסמכתי כדוקטור לרפואה באוניברסיטת לונדון, ומשם עברתי לקורס מנתחים צבאיים בבית החולים הצבאי גטלי. לאחר שסיימתי את לימודי, הוצבתי בגדוד החמישי של רוכבי נורתמברלנד כעוזר מנתח. הגדוד חנה באותה עת בהודו, ולפני שיכולתי להצטרף אליו פרצה המלחמה האפגנית השנייה. כשירדתי לחוף בבומביי הודיעו לי שהכוח שאני משתייך אליו כבר חצה את המעברים ונמצא עתה הרחק בעומק ארץ האויב. למרות זאת יצאתי בעקבות הצבא בחברתם של קצינים רבים אחרים שהיו במצבי, והצלחתי להגיע בשלום לקנדהר, שם מצאתי את הגדוד שלי, והתחלתי מיד למלא את חובתי.

המערכה הביאה כבוד וקידום לרבים, אבל לי לא הסבה אלא עוגמת נפש ותלאות. הועברתי מהחטיבה שלי וצורפתי לחטיבת פרקשיר, ועמה השתתפתי בקרב מייונר הגורלי. שם נפגעתי בכתף מקליע גיזל שריסק את העצם וקרע את העורק התת-בריחי. לולא מסירותו ואומץ לבו של החייל שלי, מורי, שהטיל אותי על גבו של סוס משא והצליח להביא אותי אל קווי האנגלים, הייתי ללא ספק נופל בידיהם של ה"גאזים" הרצחניים.

תשוש מכאבים ומכל הקשיים שעברתי, נשלחתי ברכבת פצועים ארוכה לבסיס בית החולים בפשוואר, שבו התאוששתי עד שהיה בכוחי לטייל בין אגפי בית החולים בכוחות עצמי ואפילו להשתזף מעט במרפסת, אך לפתע לקיתי בקדחת צהובה, קללת המושכות בהודו. במשך כמה חודשים ריחפתי בין חיים

* כינוי לחיילים מוסלמים.

חקירה בשני

למוות וכבר אמרו נואש לחיי, אלא שלבסוף התגברתי והחלמתי. הייתי חלש ושפוף כל כך עד שוועדה רפואית קבעה שיש להחזיר אותי לאנגליה ללא דיחוי. בהתאם לכך, הועליתי על סיפונה של אוניית המשלוח אורונטוס והגעתי לרציפי פורטסמות כעבור חודש, כשבריאותי הרוסה ללא תקנה. ואולם, באישורה של הממשלה הרחומה שלנו, הותר לי לנסות לשפר את המצב במשך תשעת החודשים הבאים.

לא היה לי שום מכר או קרוב משפחה באנגליה, והייתי חופשי לנפשי – או, ליתר דיוק, חופשי עד כמה שיאפשר לי תקציב של חמישה שילינגים ושישה פני ליום. לאור הנסיבות הללו, המשכתי באופן טבעי אל לונדון, אותו ביוב שאליו נשפכים כל דגי הרקק וחסרי הבית מרחבי האימפריה. שם התאכסנתי זמן-מה במלון קטן בסטרנד. קיומי היה חסר נוחות וחסר משמעות. את מעט הכסף שהיה לי ביוזוטי ביד רחבה יותר משיכולתי להרשות לעצמי. מצבי הכספי החמיר, עד שהתברר לי שעלי לעזוב את המטרופולין ולהשתקע במקום אחר, או לשנות כליל את סגנון חיי. בחרתי באפשרות השנייה, והחלטתי שראשית כול עלי לעזוב את המלון ולהשתכן במקום שלא יהיה כה יומרני ויקר.

ביום שבו הגעתי לאותה החלטה, עמדתי לי בכר "קריטריון", ולפתע טפח מישהו על כתפי. פניתי לאחור וזיהיתי את סטמפורד הצעיר שהיה עוזר מנתח שלי בבית החולים האוניברסיטאי סנט בארת'ס. פנים ידידותיות בלב השימומן של לונדון הן באמת מראה משמח לאדם בודד. באותם ימים רחוקים לא היה סטמפורד הצעיר קרוב אלי במיוחד, אך עתה בירכתי אותו בחום ואף הוא נראה שמח לראות אותי. מתוך אותו פרץ של שמחה, הזמנתי אותו לסעוד עמי בהולבורן, ויצאנו יחד לדרך בכרכרה.

"מה עשית לעצמך, ווטסון?" שאל בפליאה בלתי מוסווית בשעה שהיטלטלנו ברחובותיה של לונדון. "אתה רזה כאטרייה ושחום כאגוז." מסרתי לו תקציר של הרפתקאותי, ובקושי סיימתי לספר, כשלפתע הגענו למחוז חפצנו.

"מסכן שכמור," אמר, משתתף בצערי, לאחר שהאזין לסיפור תלאותי. "ומה תעשה עכשיו?"

"אני מחפש לי דירה," עניתי, "מנסה להשיג מה שמכונה 'דיור נוח במחיר מתקבל על הדעת'."

"מזור," ענה חברי. "אתה האדם השני שפונה אלי היום באותן מילים ממש." "ומי היה הראשון?" שאלתי.

"בחור אחד שעובד במעברת הכימיה של בית החולים. כל הבוקר רטן ורגן על כך שהוא לא מצליח למצוא שותף לדירה טובה אבל יקרה מדי שמצא."

"בחיי!" קראתי. "אם באמת הוא מחפש מישהו להתחלק עמו בדירה ובהוצאות, אני האיש. אני מעדיף למצוא לי שותף מאשר לגור לבד." סטמפורד הצעיר נעץ בי מבט מוזר מעל למסגרת משקפיו. "אתה עדיין לא מכיר את שרלוק הולמס," אמר. "אולי לא תאהב להיות בחברתו באופן קבוע." "למה? מה יש לך נגדו?"

"הו, לא אמרתי שיש לי משהו נגדו. יש לו כל מיני רעיונות מוזרים – הוא נלהב למדי כשמדובר בענפי מדע מסוימים. עד כמה שאני מכיר אותו, הוא בחור טוב."

"אני משער שהוא סטודנט לרפואה?" אמרתי. "לא, אין לי מושג מה הוא עושה או מתכוון לעשות. אני חושב שהוא יודע אנטומיה ושהוא כימאי ממדרגה ראשונה; אבל עד כמה שידוע לי, הוא מעולם לא למד רפואה באופן שיטתי. הוא בעל תערוכת ידע משונה, אבל רכש לעצמו כל מיני התמחויות בנושאים שוליים שהיו ודאי מדהימות את הפרופסורים שלו." "שאלת אותו פעם לשם מה הוא עושה את זה?" שאלתי.

"לא, הוא לא אדם שקל לחלוב מפיו ידיעות על עצמו, אף שהוא יודע לדבר יפה מאוד כשמתחשק לו."

"הייתי רוצה לפגוש אותו," אמרתי. "אם עלי להתגורר עם מישהו, הייתי מעדיף אדם שאורח חייו למדני ושקט. אני לא חזק מספיק לסבול רעש והתרגשות. מאלה היו לי באפגניסטן די והותר לכל החיים. איך אוכל לפגוש את החבר שלך?"

"אני בטוח שתמצא אותו במעבדה," הוא ענה לי. "או שלא רואים אותו שם בכלל במשך כמה שבועות, או שהוא עובד יומם ולילה. אם אתה רוצה, נוכל לנסוע לשם אחרי הארוחה."

"מצוין," עניתי, והשיחה זרמה לה לאפיקים אחרים. בדרכנו מהמסעדה לבית החולים, עידכן אותי סטמפורד בפרטים נוספים על אודות האדון שהייתי אמור לגור עמו.

"אל תאשים אותי אם לא תוכל להסתדר איתו," אמר. "אני לא יודע עליו שום דבר חוץ ממה שנודע לי בפגישותינו המקריות במעבדה. הסידור הזה הוא הצעה שלך, ואני מתנער מאחריות."

"אם לא נסתדר, יהיה קל לנתק את הקשר," עניתי. "נראה לי, סטמפורד, הוספתי ונעצתי בו את עיני, 'שיש לך סיבה כלשהי להתחמק מאחריות. האם המזג של הבחור נורא כל כך או מה? דבר ברורות.'"

"לא קל לומר את מה שלא ניתן לביטוי," ענה לי בחיוך. "הולמס קצת יותר

מדי מדעי לטעמי; קר כקרה. הוא עלול לתת לידידו לטעום אלקלואיד צמחי כלשהו, ולא מתוך כוונה רעה חלילה, אלא מתוך סקרנות מדעית טהורה, כדי לדעת בדיוק מה יהיו התוצאות. עלי להיות הוגן ולהודות שבאותה מידה יהיה מוכן לטעום מן הרעל בעצמו. הוא מונע כנראה על ידי תשוקה בלתי נדלית לידיעה מדויקת ומוגדרת.

"ובצדק."

"כן, אבל הוא עלול להגזים. כשהדבר מגיע לידי כך שהוא חובט במקל בגוויות בחדר המתים, זה נראה מוזר למדי."

"חובט בגוויות?"

"כן, כדי לבדוק עד כמה ניתן להשאיר עליהן סימני חבורות. ראיתי אותו כמו עיני."

"ועדיין אתה טוען שהוא לא סטודנט לרפואה?"

"לא. השד יודע מה המקצוע שלו. אך הנה, הגענו. עכשיו תוכל להתרשם ממנו בעצמך." תוך כדי כך, פנינו אל סמטה צרה ונכנסנו בפתח צדדי קטן לתוך אחד מאגפי בית החולים. השטח היה מוכר ולא נזקקתי להדרכה. עלינו במעלה מדרגות האבן ופנינו למסדרון ארוך, מקומר ומסויד לבן, שהוביל אותנו למעבדת הכימיה.

היה זה חדר שתקרתו גבוהה, מלא בקבוקים מכל עבר. שולחנות רחבים ונמוכים ניצבו פה ושם ועליהם שפע מבחנות, צנצנות ומבערי בונזן קטנים שלהבות הגו הכחולות הזעירות שלהם מהבהבות. בחדר היה רק סטודנט אחד, שהיה רכון מעל שולחן מרוחק, כולו שקוע בעבודתו. למשמע צעדינו הציץ סביבו וזינק על רגליו בקריאה של שמחה. "מצאתי אותו, מצאתי!" צעק לעברו של חברי ורץ לעברנו כשהוא מנפנף במבחנה. "מצאתי חומר שיוצר משקע רק בנוכחות המוגלובין ולא בהשפעת שום חומר אחר." אילו גילה מכרה זהב, לא היו פניו זוהרות יותר משזהרו עתה.

"ד"ר ווטסון, זהו מר שרלוק הולמס," הציג אותנו סטמפורד זה לפני זה.

"נעים מאוד," אמר בנימוס ולפת את ידי בכוח שלפי מראהו לא יכולתי לשער כי ניחן בו. "אני מבין שחזרת מאפגניסטן."

"איך ידעת?" נדהמתי.

"לא חשוב," אמר וציחק בינו לבין עצמו. "העניין העומד על הפרק הוא ההמוגלובין. אתה ללא ספק מבין את חשיבות התגלית שלי?"

"זה מעניין, כמובן, מבחינה כימית-מדעית," עניתי, "אבל באופן מעשי..."

"באמת, בן אדם, זאת התגלית המעשית ביותר שהתגלתה ברפואה המשפטית מזה שנים. אתה לא רואה שיש בידינו עכשיו אמצעי שאינו ניתן לערעור לבדיקת

כתמי דם? בוא לכאן!" הוא אחז בהתלהבות בשרוול מעילי וגרר אותי אל שולחן העבודה שלו. "הנה, נוציא מעט דם טרי," אמר, תקע מחט ארוכה לתוך אצבעו ומצץ את טיפת הדם לתוך צינורית זכוכית דקיקה. "עכשיו אני מערכב את כמות הדם הקטנה הזאת בחצי ליטר מים. אתה ודאי רואה שהתערובת שקיבלנו נראית ממש כמו מים נקיים. היחס בין דם למים בתערובת הוא אחד למיליון בערך. עם זאת, אין לי ספק שנוכל לקבל את התגובה האופיינית." תוך כדי דיבור הוא השליך גבישים לבנים אחדים אל תוך הכלי, והוסיף כמה טיפות של נוזל שקוף. הנוזל שבכלי התעמעם מיד, וצבעו נעשה כעין המהגוני. משקע חום דק הצטבר על תחתית הכלי.

"אה-הא!" קרא ומחא כפיים. הוא נראה מדושן עונג כילד שקיבל צעצוע חדש. "מה אתה אומר?"

"נראה לי שזאת בדיקה מדויקת מאוד," חיויתי את דעתי.

"נפלא!" קרא. "נפלא! בדיקת הגואיאקום הישנה היתה מסורבלת ומאוד בלתי מדויקת, וכמוה גם הבדיקה במיקרוסקופ למציאת כדוריות דם, שהיא חסרת ערך לחלוטין אם הכתמים הם בני כמה שעות ויותר. הבדיקה הזאת פועלת כנראה גם על דם ישן. אילו התגלתה הבדיקה הזאת קודם לכן, היו מאות אנשים שמהלכים חופשי באים על עונשם."

"באמת!" מילמלתי.

"פענוח מקרי פשע רבים תלוי לא פעם בנקודה החשובה הזאת. אדם נחשד בביצוע פשע, לפעמים חודשים רבים לאחר מעשה. לבניו ובגדיו נבדקים, וכתמים בגוון חום מתגלים עליהם. האם אלה כתמי דם, בוז, חלודה או פירות? בפתרון השאלה הזאת מתחבטים לא פעם מומחים רבים. ומדוע? כיוון שלא נמצאה להם בדיקה מהימנה. עכשיו עומדת לרשותנו 'בדיקת שרלוק הולמס', וחסל סדר קשיים ובעיות."

עיניו נצצו, והוא הניח את ידו על לוח לבו וקץ לקהל מריע דמיוני.

"עלי לברך אותך," אמרתי, מופתע למדי מהתלהבותו.

"הנה, למשל, המקרה של פון-בישוף בפרנקפורט בשנה שעברה. אילו שיטת הבדיקה הזאת היתה קיימת, היו תולים אותו ללא ספק. וכך גם את מייסון בברדפורד, ומילר הנודע לשמצה, לפקר במונפלייה, וסמסון בניו-אורלינס. אני יכול למנות לך עשרות מקרים שבהם הבדיקה הזאת היתה מכריעה את הכף."

"אתה נשמע כמו אנציקלופדיה מהלכת לפשע," אמר סטמפורד וצחק. "אתה

יכול לכתוב ספר: 'חדשות העבר של המשטרה'."

"זה יכול היה להיות חומר קריאה מעניין ביותר," ענה שרלוק הולמס, ותוך

כדי כך הדביק פיסת פלסטר קטנה על החתך באצבעו. "עלי להיזהר," המשיך

ופנה אלי בחיוך. "אני מרבה להתעסק ברעלים." הוא הושיט לי את ידו, והבחנתי שהיא מכוסה בפלסטרים דומים וצבעה מושחת מחומצות חריפות.

"באנו לכאן בענייני עסקים," אמר סטמפורד, התיישב על כיסא גבוה בעל שלוש רגליים ודחף ברגלו כיסא דומה לעברי. "ידידי כאן מחפש דירה, וכיוון שהתלוננת שאינך יכול למצוא שותף לדירה – החלטתי להפגיש אתכם."

נראה שהרעיון מצא חן בעיניו של שרלוק הולמס. "שמתי עין," אמר, "על דירה ברחוב בייקר שתתאים לנו בדיוק. אני מקווה שאתה מוכן לסבול ריח של טבק חריף?"

"אני עצמי מעשן תמיד טבק שיפס," עניתי.

"יפה. בדרך כלל אני מחזיק כל מיני חומרים כימיים, ומדי פעם אני עורך ניסויים. האם זה עלול להטריד אותך?"

"לא ולא."

"ועכשיו, מה הם שאר חסרונותי... לפעמים אני מתכנס לתוך עצמי, ואז אני לא פותח את הפה ימים על גבי ימים. אם זה יקרה, אל תחשוב שאני מתנכר. הנח לי, ואתאושש. על מה יש לך להתוודות? שניים שעומדים לגור יחד כדאי שידעו מראש זה את חסרונותיו של זה."

צחקתי למשמע החקירה הצולבת הזאת. "יש לי גור כלבים," אמרתי, "ואני שונא רעש כיוון שהעצבים שלי מעורערים. אני קם מהמיטה בכל מיני שעות שונות ומשונות, ואני עצלן מושבע. כשבריא אותי תקינה, אני נכנע גם לחולשות אחרות, אך כרגע אלו העיקריות."

"האם נגינת כינור כלולה במה שאתה מכנה רעש?" שאל בחשש.

"תלוי במנגן," עניתי. "על נגינת כינור טובה מתענגים גם האלים, אבל נגינה גרועה..."

"אה, אם כך – הכול בסדר," קרא בצחוק עליו. "אני חושב שעשינו עסק; כלומר, אם הדירה תמצא חן בעיניך."

"מתי אראה אותה?"

"בוא לכאן מחר בצהריים ונלך לסדר את הכול," ענה.

"בסדר, מחר בצהריים," עניתי ולחצתי את ידו.

השארנו אותו להמשיך בעבודתו בין הכימיקלים שלו, וצעדנו יחד אל המלון שלי.

"דרך אגב," שאלתי כשאני עוצר ופונה אל סטמפורד. "איך לכל הרוחות הוא ידע שהייתי באפגניסטן?"

ידידי חייך חיוך מסתורי. "זאת בדיוק הסגולה הקטנה והמיוחדת שלו," אמר. "רבים היו רוצים לדעת כיצד הוא מגלה כל מיני דברים."

"אה, מסתורין!" אמרתי, וחיככתי את ידי זו בזו. "ממש נחמד. תודה לך על שהפגשת בינינו. מושא המחקר הראוי לבני האדם הוא האדם, כפי שידוע לך."

"אם כך, חקור אותו," אמר סטמפורד ונפרד ממני לשלום. "תמצא שהוא חידה סבוכה. לדעתי, הוא ילמד עליך יותר משתלמד אתה עליו. שלום."

"שלום," עניתי, ופסעתי אל המלון כשאני מהרהר במכר החדש שלי.

יותר. עיניו היו חדות וחודרות, חוץ מבאותן תקופות של קיפאון שהזכרתי. אפוא הדק, הכפוף כמקור של נץ, שיווה לפניו הבעה של ערנות והחלטיות נחושה. גם לסנטרו היתה צורה מרוכזת ומוצקה המציינת אדם תקיף בדעתו. ידיו היו תמיד מוכתמות בדיו ומנומרות בעקבות הכימיקלים, אך עם זאת היה מגען עדין עד מאוד, כפי שראיתי לעתים קרובות כשהתעסק במכשיריו המדעיים הרגישים והפגיעים.

הקורא עלול לחרוץ משפט שאני רחרחן חסר תקנה, ואכן אני מודה שהאדם הזה הלהיב את סקרנותי ושלא פעם כמעט העזתי לפרוץ את חומת ההתנגדות והשתיקה שכנה סביבו. אך לפני שייגזר דיני, יש לזכור עד כמה היו חיי חסרי תכלית ומה מעט היה לי להסב אליו את תשומת לבי. בשל מצב בריאותי לא יכולתי להעז ולצאת החוצה אלא כאשר מזג האוויר היה נאה במיוחד, ולא היו לי חברים שיבואו לביקור ויפרו במעט את חרגוניות קיומי היומיומי. בנסיבות הללו עשיתי על המסתורין שאפף את חברי כמוצא שלל רב, וזמן רב ביליתי בניסיונות לחשוף אותו.

הוא לא למד רפואה. הוא עצמו, בתשובה לשאלה, אישר את חוות דעתי של סטמפורד בסוגיה זאת. חומר הקריאה שלו לא היה מאורגן בכיוון מוגדר שיקדם אותו לתואר מדעי כלשהו או יפתח לו פתח לעולם האקדמי המוכר. עם זאת היתה להיטותו בכל הנוגע לענפי מדע מסוימים מופלאה ממש. ובתוך גבולותיה המשוונים, היתה ידיעתו עמוקה ומדויקת ואבחנותיו הדהימו אותי. איש אינו טורח עד כדי כך לרכוש מידע מדויק אם אין לנגד עיניו מטרה מוגדרת. קוראים שאינם שיטתיים מצטיינים רק לעתים רחוקות ביותר בעומק ידיעותיהם. אין אדם שיעמיס על מוחו אוסף של פרטים זעירים ללא סיבה טובה הנראית לעין.

בורותו היתה יוצאת דופן כלמדנותו. כמעט שלא ידע דבר בקשר לספרות, לפוליטיקה ולפילוסופיה של זמננו. כשציטטתי את תומס קרלייל, שאל בתמימות ילדותית מיהו ומה עשה. הפתעתי לא ידעה גבול כשהתברר לי שאינו יודע דבר על תורתו של קופרניקוס ועל מבנה מערכת השמש. קשה היה לי להעלות על דעתי שייתכן כי אדם תרבותי במאה שלנו, המאה התשע-עשרה, אינו מודע כלל לעובדה שהארץ מסתובבת סביב השמש.

"אתה נראה המום," אמר, וחיך למראה הבעת ההשתאות שעל פני. "עכשיו, כשאני יודע, אעשה כל מה שביכולתי לשכוח זאת."

"לשכוח!"

"אתה מבין," הסביר. "אני רואה את מוח האדם כעליית גג קטנה וריקה. עליך לבחור את ההיטים שבהם תרהט אותה. הטיפש יתקע פנימה ערב רב של חפצים

מדע ההיקש ההגיוני

למחרת נפגשנו כפי שקבענו, וכדקנו את הדירה ברחוב בייקר 221ב'. היו שם שני חדרי שינה נוחים וחדר מגורים גדול ומאוורר, מרוהט כחן ומואר היטב על ידי שני חלונות גדולים. הדירה היתה מעולה מכל הבחינות, ושכר הדירה – משהתחלק לשניים – היה נוח מאוד. בריבמקום נחתמה העסקה, והדירה עברה לרשותנו. באותו ערב העברתי את חפצי מן המלון, ולמחרת בא שרלוק הולמס בעקבותי עם כמה ארגזים ותיבות מסע. במשך ימים אחדים עסקנו בפריקה ובסידור חפצינו. כשסיימנו, התחלנו להתמקם בהדרגה ולהסתגל לסביבה החדשה.

קל היה להסתדר עם הולמס. הוא היה שקט ובעל הרגלים קבועים. לעתים רחוקות נותר עד אחרי עשר בלילה, ותמיד אכל ארוחת בוקר והלך לדרכו עוד לפני שהתעוררתי. מדי פעם היה מבלה את יומו במעבדת הכימיה, לעתים בחדר המתים, ולעתים בטיולים ארוכים שהיו מביאים אותו לפינותיה האפלות ביותר של העיר. כאשר היה נתון בהתקף של עבודה, דבר לא השקיט את מרצו. אבל לפעמים היה נשכב על הספה בחדר המגורים לימים ארוכים, כמעט בלי להניע איבר או להוציא מילה מבוקר ועד לילה. במקרים אלה הבחנתי שעניני חולמניות וריקות, והייתי עלול לחשוש שהוא מכור לסם נרקוטי כלשהו, אם אורח חייו לא היה כה בריא ונקי וביטל מראש אפשרות כזאת.

עם חלוף השבועות התגברו בהדרגה סקרנותי וענייני באשר לחייו ולמטרותיו. עצם אישיותו והופעתו, די היה בהן לעורר את תשומת לבו של כל מתבונן מקרי. גובהו היה יותר ממטר ושמונים, והוא היה צנום כל כך עד שנראה גבוה אף

מכל הבא ליד, עד שלא יישאר מקום לידע שעשוי להביא לו תועלת; או שבמקרה הטוב הידע הזה יהיה תקוע בין שאר הדברים וקשה יהיה לו להניח עליו את היד. בעל מקצוע מיומן נוהר עד מאוד כשהוא בוחר מה להכניס לעליית מוחו. הוא לא יכניס לשם שום דבר חוץ מהמכשירים שעשויים לסייע לו בעבודתו, ומאלה ימצא לו בשעת הצורך מבחר עשיר, מסודר בסדר מופתי. טעות היא לחשוב שקירותיה של העלייה הזאת מסוגלים להימתח ללא גבול. אם תסמוך על כך, יגיע הרגע שבו כל תוספת ידע תגרום לך לשכוח משהו שכבר ידעת. לכן חשוב ביותר שלא להרשות לעובדות חסרות ערך לדחוק החוצה עובדות חשובות.

"אבל מערכת השמש!" מחיתי.

"מה יוצא לי ממנה?" קטע את דברי בחוסר סבלנות. "אתה אומר שאנחנו נעים סביב השמש. אילו היינו נעים סביב הירח, זה לא היה משנה דבר וחצי דבר לי או לעבודה שלי."

כבר עמדתי לשאול אותו מהי העבודה שלו, אך משהו באופן התנהגותו רמז לי כי השאלה לא תהיה במקומה.

הפכתי והפכתי בשיחתנו הקצרה, וניסיתי להסיק את מסקנותי ממנה. הוא אמר שלא ירכוש שום ידע שאינו נחוץ לעבודתו, ומכאן שהידע שברשותו נחוץ לו. מניתי לעצמי את כל הנושאים שידעתי בהם היתה רחבה במיוחד, ואפילו נטלתי עיפרון ונייר וערכתי רשימה. כשהשלמתי את המסמך הזה, לא יכולתי שלא להעלות חיוך על שפתי. הוא נראה כך:

שרלוק הולמס - תחומי ידע

1. ספרות - אפס.
2. פילוסופיה - אפס.
3. אסטרונומיה - אפס.
4. פוליטיקה - ידיעה קלושה.
5. בוטניקה - חלקית. ידע רב על פלדונגה, אופיום ושאר צמחים רעילים. אינו יודע דבר על גננות מעשיות.
6. גיאולוגיה - מעשי אך מוגבל. מבחין בין סוגי קרקע שונים במבט חטוף. כשהיה חוזר מטיולים, היה מראה לי נתני בוך על מכנסיו ומפרט על פי צבעם והרכבם מאיזה חלק של לונדון מקורם.
7. כימיה - ידיעה עמוקה.
8. אנטומיה - ידיעה מדויקת אך לא שיטתית.
9. ספרות סנסציונית - ידע עצום. נראה שהוא יודע על כל מעשה פשע שאירע במאה הזאת.

10. כינור - מנגן היטב.

11. מומחה בקרב מגע לסוגיו, באגרוף ובסיוף.

12. ידיעה מעשית טובה בחוק האנגלי.

כשהגיעה הרשימה לכאן, השלכתי אותה לתוך האש. "איך אוכל לדעת מה עושה הבחור בכל מכלול הידיעות הזה שרכש לעצמו? מה המכנה המשותף?" שאלתי את עצמי. "מוטב שאוותר על הניסיון הזה לאלתר."

אני רואה שלא פירטתי מספיק באשר לנגינה שלו. היא ראויה לציון, אך יוצאת דופן, כשאר הישגיו. הוא יכול לנגן קטעים קשים למדי, וזאת אני יודע היטב כיוון שלבקשתי ניגן באוזני ליד של מנדלסון ויצירות אחרות החביבות עלי. כשהניחו אותו לנפשו, לעומת זאת, רק לעתים רחוקות היה מפיק מכינורו מנגינה מוכרת כלשהי. הוא היה נשען לאחור בכורסה, עוצם את עיניו ומנסר כה וכה בכינור שהיה מוטל על ברכו. לעתים היו הצלילים עגומים וצורמים, ולעתים עליזים ועתירי דמיון. הם היו מבטאים ללא ספק את המחשבות שעברו במוחו. אך האם סייעה המוזיקה לאותן מחשבות, או האם היתה נגינתו רק פורקן להזיותיו ולדמיונו הסוער? זאת לא יכולתי לדעת. הייתי עשוי למחות על קטעי הסולו הצורמים, אילו לא היה מסיים בדרך כלל את נגינתו במחרוזות מהירה ורצופה של היצירות שאני אוהב - כפיצוי על מריטת עצבי.

בשבוע הראשון לא היו לנו אורחים, וכבר התחלתי לחשוב ששותפי, כמוני, הוא חסר חברים לחלוטין, אך לאחר מכן נוכחתי שיש לו מכרים רבים, מכל שכבות החברה. היה ביניהם גבר נמוך קומה וחיוור, שפניו פני עכברוש ועיניו כהות; הוא הוצג לפני כמר לסטראד, והיה בא שלוש-ארבע פעמים בשבוע. בוקר אחד הגיעה בחורה צעירה, לבושה בבגדים אופנתיים ויקרים, ונשארה כמחצית השעה או יותר. באותו יום, אחר הצהריים, הופיע מבקר קשיש בעל שיער מאפיר ולבוש מרושל, שנראה כרוכל יהודי והיה כנראה נרגש ונסער ביותר. זמן קצר לאחר מכן הגיעה אישה זקנה וכלויה. פעם היה זה גבר לבן-שיער ומכובד שנפגש עם חברי, ופעם סבל רכבת לבוש מדים. כאשר היה מגיע אחד מאותם מבקרים אלמונים, היה חברי מבקש להשתמש בחדר האורחים ואני הייתי פורש לחדרי. תמיד היה מתנצל בפני על אי-הנוחות. "עלי להשתמש בחדר לעסקי", אמר, "והאנשים האלה הם הלקוחות שלי." שוב צצה שעת הכושר לשאול אותו ישר ולעניין, ושוב מנעה בעדי עדינותי מלהכריח אדם אחר לגלות לי את סודותיו. נדמה היה לי שיש לו סיבה טובה להתחמק, ונוכחתי שטעיתי רק כאשר הוא עצמו הפנה פעם את שיחתנו לנושא הזה.

היה זה ב-4 במרס, ויש לי סיבה טובה לזכור את התאריך. התעוררתי בשעה

מוקדמת מן הרגיל, וראיתי ששרלוק הולמס עדיין לא סיים את ארוחת הבוקר. בעלת הבית כבר התרגלה לשעת הקימה המאוחרת שלי, ולא ערכה את השולחן למעני. גם קפה הבוקר שלי עדיין לא היה מוכן. באותו קוצר רוח חסר שחר של המין האנושי, צילצלתי בפעמון והודעתי קצרות שאני מוכן ומזומן. הרמתי את העיתון שהיה על השולחן וניסיתי להעביר בעזרתו את הזמן, כשחברי מכרסם לו בשקט פרוסת לחם קלוי. הכותרת של אחד המאמרים היתה מסומנת בעיפרון, ומוכן שעניי נמשכו אליו.

הכותרת היתה יומרנית במקצת: "ספר החיים". המאמר ניסה להראות מה יכול האדם המתבונן ללמוד מתוך בחינה מדויקת ושיטתית של כל הנקרה על דרכו. הכתוב נראה לי כתערובת יוצאת דופן של חריפות ואבסורד. שיטת הטיעון היתה תמציתית ומוצקה, אך המסקנות נראו לי מוגזמות ומרחיקות לכת. הכותב טען שעל ידי משפט מקרי, עווית של שריר או הצצה מזווית העין, ניתן לחדור אל תוך מחשבותיו הכמוסות ביותר של אדם. אחיזת עיניים, כך טען, לא תיתכן כלל כשהצופה מיומן בניתוח ובהבחנה. מסקנותיו יהיו מוצקות כטיעוניו של אוקלידס. התוצאות שיגיע אליהן עשויות להדהים את מי שלא בדק היטב את תהליך ההיקש, והמסיק ייראה בעיניו כעושה להטים או בעל אוב.

"מטיפת מים", טען הכותב, "יכול הלוגיקן להקיש את אפשרות קיומם של מפלי הניאגרה או האוקיינוס האטלנטי בלי שראה אותם או שמע עליהם מעולם. החיים הם שרשרת אחת ארוכה שניתן לדעת את טבעה על פי חוליה אחת מתוכה: ככל שאר האמנויות, מדע ההיקש והניתוח טעון לימוד ממושך וסבלני, והחיים אינם ארוכים מספיק לבן תמותה להתמקצע בו בשלמות. לפני שיפנה להיכבדים המוסריים והנפשיים של הנושא, שהם קשים ומסובכים, יהיה על החוקר לגשת לפתרון בעיות פשוטות ויסודיות יותר. בפגישה עם בן תמותה אחר, עליו להיות מסוגל להבחין במבט חטוף מהו מקצועו של אותו אדם, ומה הרקע שלו. התרגיל הזה נראה פשוט למדי, אך הוא מחדד את יכולת ההבחנה ומאמן את האדם בהסתכלות – מה עליו לחפש, והיכן. מציפורניו של אדם, שרוול מעילו, מגפיו, ברכי-מכנסיו, היבלות שעל אצבעו ואגודלו, הבעת פניו ודשי חולצתו – מכל אחד מאלה יתגלה בבירור מה מעמדו של אותו אדם. כאשר מצרפים את כל הפרטים הללו זה לזה, כמעט לא ייתכן שהחוקר המוכשר ייכשל במסקנותיו".

"איזה קשקשו!" קראתי והטחתי את העיתון בשולחן. "אף פעם לא קראתי זבל שטותי יותר."

"מה קראת?" שאל שרלוק הולמס.

"הנה, המאמר הזה," אמרתי והוריתי עליו בכפית הביצה, ותוך כדי כך

התיישבתי לשולחן לאכול. "אני רואה שקראת אותו, כיוון שסימנת את הכותרת. אני לא מכחיש שהוא כתוב בפיקחות, אבל הוא דוחה אותי. הכותב הוא ללא ספק בטלן-כורסה, שמפתח לו פרדוקסים מתוחכמים בחדר העבודה שלו. זה לא מעשי. הייתי רוצה לראות אותו נדחס לתוך המחלקה השלישית ברכבת התחתית, ומנסה לגלות מה מקצועותיהם של הנוסעים האחרים. אני מוכן להתערב שיש לו סיכוי של אחת לאלף להצליח."

"היית מפסיד את הכסף," ציין הולמס בקור רוח. "ובאשר למאמר – אני כתבתי אותו."

"אתה?"

"כן. אני נוהג להסתכל ולהסיק מסקנות. הרעיונות שהעליתי – ושנראים לך תלויים באוויר – הם בעצם מעשיים ביותר. למעשה, הלחם והגבינה שאני אוכל תלויים בהם."

"כלומר...?"

"ובכן, יש לי מקצוע משלי. אני כנראה הבלש היועץ היחיד בעולם. אם אתה מבין מה זה. יש לנו בלונדון המון בלשי משטרה ובלשים פרטיים. כאשר הם נבוכים ומסתבכים, הם באים אלי – ואני מצליח להעלות אותם על העקבות הנכונים. הם פורשים לפני את כל העדויות, ובעזרת ידיעותי על עולם הפשע אני מסוגל, במרבית המקרים, להפנות אותם לדרך הנכונה. מעשי הפשע קשורים זה בזה בקשר דם הדוק, ואם ידועים לך אלף מהם לפרטי פרטיהם, לא יקשה עליך לפתור את האלף ואחד. לסטראד הוא בלש ידוע. באחרונה נקלע למבוי סתום כשניסה לפתור פרשת זיוף, וזה מה שהביא אותו לכאן."

"והאחרים?"

"לרוב הם נשלחים על ידי סוכנויות חקירות פרטיות. כולם שקועים בצרה כלשהי ומצפים למעט הארה. אני מקשיב לסיפורים שלהם, הם מאזינים להערות שלי, ואני מקבל את שכרי."

"האם אתה רוצה לומר שבלי לעזוב את החדר שלך אתה יכול להתיר קשר סבוך שאדם אחר לא ימצא בו את ידיו ורגליו אף על פי שכל הפרטים ידועים לו היטב?"

"בדיוק כך, יש לי חוש מיוחד. לפעמים צץ ועולה מקרה מסובך יותר. אז עלי לקום ולהתרוצץ ולראות את הדברים כמו עיני. כפי שאתה רואה, יש לי ידע רב ומיוחד שמשמש אותי לפתרון הבעיה, והתוצאות מצוינות. אותם כללי היקש שציינתי במאמר שלעגת לו משרתים אותי שירות נאמן בעבודתי. ההתבוננות היא טבע שני עבורי. נראית מופתע למדי כשאמרתי לך בפגישתנו הראשונה שחזרת לא מזמן מאפגניסטן."

"ודאי אמרו לך."

"לא ולא. ידעתי שהיית באפגניסטן. מתוך הרגל, עברה במוחי שרשרת של מחשבות שהביאה אותי למסקנה הזאת בלי שאהיה מודע אפילו לחוליות הביניים שהוליוכו אליה, כאילו היתה זאת רכבת הדוהרת דרך תחנות בערי שדה אל התחנה הסופית. אוכל לתאר את התחנות האלה כך: 'הנה אדם שנראה כרופא, ויש בו משהו מן הצבאיות. אם כך, ודאי שהוא רופא צבאי. הוא הגיע זה עתה מהאזור הטרופי, כיוון שפניו שזופות; ואין זה צבעו הטבעי, כיוון שזרועו חיוורת. הוא עבר קשיים ומחלה, כפי שניתן לראות בבירור מפניו הסגופות. הוא נפצע בזרועו השמאלית. תנוחתה נוקשה ולא טבעית. ועתה, היכן באזור הטרופי יכול היה רופא צבאי לעבור קשיים רבים ולהיפצע בזרועו? באפגניסטן, כמובן.' כל אותה רכבת של מחשבות עברה במוחי תוך שכריר שנייה, ואז אמרתי לך שחזרת מאפגניסטן, ואתה נדהמת."

"כשאתה מסביר, זה נשמע פשוט למדי, "חייכתי. "אתה מזכיר לי את דופאן, הגיבור של אדגר אלן פו. לא היה לי מושג שאנשים כאלה קיימים במציאות." שרלוק הולמס קם על רגליו והצית את מקטרתו. "אתה חושב בוודאי שאתה מחמיא לי כאשר אתה משווה אותי לדופאן הזה. לדעתי, דופאן הוא בחור נחות למדי. התעלול שלו, שבו הוא חודר לתוך המחשבות של חבריו במשפט קולע אחרי רבע שעה של דומייה, מאוד מרשים ללא ספק. אני בהחלט סבור שהיה לו כישרון ניתוח כלשהו, אך הוא בשום אופן לא היה תופעה כה יוצאת דופן מבחינה שכלית כפי שחשב פו!"

"קראת את ג'בון'י?" שאלתי. "האם גיבורו לקוק הוא בלש, לדעתך?" שרלוק הולמס החווה תנועה של ביטול. "לקוק היה חדל אישים אומלל, אמר בקול כועס. "הוא לא הצטיין בשום תכונה חוץ ממרצו הבלתי נלאה. הספר הזה מחליא אותי ממש. הבעיה שהיה עליו לפתור היתה זהותו של אסיר אלמוני. אני יכולתי לעשות זאת בעשרים וארבע שעות. הוא נזקק לשישה חודשים בערך. הספר הזה יכול להיות ספר לימוד לבלשים – ללמד אותם ממה עליהם להימנע."

לאחר שביטל כך במחי יד שני גיבורים ספרותיים שהערצתי, חשתי זעם כבוש בקרבי. ניגשתי לחלון והסתכלתי החוצה, ברחוב הסואן. "אולי הוא בחור פיקח," אמרתי לעצמי, "אבל הוא מתנפח כמו תרנגול."

"בימינו אין פשעים ואין פושעים," הוא המשיך ותקף. "מה התועלת שצימחת לי מהשימוש במושג שלי? אני יודע שיש לי כל מה שנחוץ כדי לזכות בתהילה. אין כיום, ומעולם לא היה, שום אדם שהעשיר כמוני את מדע חקירת הפשע בכל כך הרבה ידע נלמד וכישרון טבעי. ומה יוצא לי מזה? אין שום פשע שקורא לי

לפענח אותו. לכל היותר איזה מעשה בריונות של בטלנים שמניעיו שקופים כל כך עד שאפילו הסקוטלנד יארד יכול בקלות לפענח אותם." אופייה הרברבני של השיחה המשיך להטריד אותי. חשבתי שמוטב לשנות את הנושא.

"מעניין מה הברנש הזה מחפש," אמרתי והצבעתי על אדם מוצק ולבוש בפשטות אשר צעד לאטו ברחוב, בצד המרוחק, וסקר בפנים נרגשות את מספרי הבתים. בידו אחז מעטפה כחולה גדולה ומכאן שהיה בדרכו להעביר הודעה. "אתה מתכוון לסרג'נט ברימוס מחיל הנחתים," אמר שרלוק הולמס.

להג מקושקש, חשבתי. הוא יודע שאני לא יכול לאמת את ההשערה שלו. עודני מהרהר בכך, והאיש גילה את המספר שעל הדלת שלנו, וחצה בריצה מהירה את הרחוב. שמענו דפיקה חזקה על הדלת, קול עמוק עלה מלמטה וצעדים כבדים נשמעו במעלה המדרגות.

"למר שרלוק הולמס," אמר, צעד לתוך החדר ומסר לידידי את המעטפה. קפצתי על ההזדמנות לערער מעט את רברבנותו של שרלוק הולמס. הוא לא חשב על כך כשירה באפלה קודם לכן. "אם מותר לי לשאול," אמרתי בקול מנומס ככל האפשר, "מה המקצוע שלך?"

"שליח רשמי מיוחד," ענה לי קצרות. "המדים בתיקון." "ומה היית לפני כן?" שאלתי, והעפתי מבט קצר וזדוני במקצת לעבר חברי. "סרג'נט, אדוני. בחיל הנחתים המלכותי. יש תשובה, אדוני? אין? שלום." הוא נקש בעקביו, הצדיע ויצא.

"נפלא!" פלטתי.

"פשוט בתכלית הפשטות," אמר הולמס, אף שמהבעת פניו ראיתי שהפתעתי והערכתי הגלויות לעין נעמו לו. "הרגע אמרתי שאין עוד פושעים. נראה שטעיתי – הבט במכתב!" הוא השליך את המכתב לעברי.
 "הו," קראתי אחרי שהעברתי את עיני על הכתוב. "איום ונורא!"
 "נראה שזה מקרה בלתי רגיל למדי," ציין בקור רוח. "בבקשה, קרא את הכתוב בקול."

הנה מה שקראתי:

מר שרלוק הולמס היקר,

מקרה מצער קרה הלילה בלוריסטון גארדנס 3, ליד רחוב בריקסטון. שוטר שלנו שעמד על משמרתו ראה אור בבית, בשתיים בלילה בערך. כיוון שהבית נטוש, הוא חשד שמשוהו אינו כשורה. הוא גילה שהדלת פתוחה, ובחדר הכניסה הריק מרהיטים מצא גופת אדם לבוש היטב ובכיסו כרטיסי ביקור ועליהם השם "אנוק ג' דרֶבֶר, קליבלנד, אוהיו, ארצות הברית." אין סימנים שהיה שם שוד, ואין שום עקבות שיצביעו על האופן שבו מצא האיש את מותו. יש סימני דם בחדר, אך לא על הגופה. איננו יודעים כלל כיצד הגיע לשם, וכל העניין הוא חידה ממש. אם תגיע אל הבית לפני שתים-עשרה, תמצא אותי שם. השארתי הכול במקומו עד שניפגש. אם אינך יכול להגיע, אתן לך את כל הפרטים אחר כך, ואודה לך מאוד אם תואיל לחוות את דעתך.

שלך בנאמנות,
טוביאס גרגסון

"מכל אנשי הסקוטלנד יארד, גרגסון הוא החריף ביותר," ציין חברי. "הוא ולסטרדאד הם השאור" שבעיסה באושה למדי. הם מהירים ויש להם הרבה מרץ, אבל דרך מחשבתם שגרתית עד אימה. נוסף לכך, הם דורכים זה על בהונותיו של זה, והקנאה אוכלת אותם כאילו היו שתי מלכות יופי יריבות. אם שניהם יחקרו את המקרה הזה, ייווצר מצב מגוחך למדי."

הופתעתי מקור הרוח שלו. "אסור לאבד אף רגע," קראתי. "להזמין לך מרכבה?"

"אני לא יודע אם כדאי שאלך, אני עצלן מושבע, וכשאני נתקף עצלות – שום דבר לא יזיז אותי, אף שלפעמים אני מסוגל להיות פעלתן למדי."

תעלומת לוריסטון גארדנס

אודה ואתוודה, ההוכחה הטרייה הזאת ליעילותה המעשית של תורתו של חברי הדהימה אותי. הערכתי את יכולת הניתוח וההבחנה שלו הרקיעה שחקים, אך עדיין קינן במוחי חשד קלוש שכל זה תוכנן מראש במיוחד למעני, אם כי לא יכולתי להעלות על דעתי לשם מה. הבטתי לעברו, וראיתי שסיים לקרוא את ההודעה ושעיניו היו מזוגגות וריקניות – עדות לכך שרוחו נמצאת הרחק מכל מה שהוא כאן ועכשיו.

"בחיי, איך הצלחת לנחש את זה?" שאלתי.

"לנחש מה?" שאל בקוצר רוח.

"לנחש שהוא סרג'נט בדימוס, כמובן."

"אין לי זמן לשטויות," ענה. ואז הוסיף בחיוך, "סלח לי על גסות הרוח. ניתקת את חוט המחשבות שלי. אבל אולי מוטב כך. אם כן, לא הצלחת להבחין שהאיש הזה היה פעם סרג'נט בחיל הנחתים?"
 "בהחלט לא."

"קל יותר לגלות זאת מאשר להסביר כיצד. אילו ביקשו ממך להוכיח ששתיים ועוד שתיים הן ארבע, היית נתקל בקושי מסוים – אך עדיין היית משוכנע שזאת עובדה. אפילו כשהיה מעבר לרחוב, יכולתי לראות את העוגן הגדול והכחול שמקועקע על גב הזרוע שלו ומרמז על ים. היתה לו הליכה צבאית ופאות לחיים צבאיות, ומכאן – חיל הנחתים. הוא התהלך בחשיבות עצמית מסוימת, כמו מפקד, ראית בוודאי כיצד ניפנף במקלו ונשא את ראשו. אדם מוצק, מכובד, בגיל העמידה – כל העובדות האלה הובילו אותי למסקנה שהיה סרג'נט."

"למה? הרי זאת ההזדמנות שחיכת לה כל כך!"

"ידידי היקר, מה אכפת לך? נניח שאפתור את התעלומה. אתה יכול להיות סמוך ובטוח שגרגסון את לסטראד ושות' ישלשלו את כל התהילה לכיסם. זה גורלו של מי שאין לו תואר רשמי."

"אבל הוא מתחנן לעזרתך."

"כן, הוא יודע שאני טוב ממנו ומודה בכך בפני. אך הוא יקצץ את לשונו לפני שיודה בכך באוזני מישוהו אחר. בכל אופן, בוא ונציץ. אפעל בצורה עצמאית, ואם לא יצא לי מזה כלום, לפחות אוכל לצחוק קצת על חשבונם. בוא!"

הוא לבש את מעילו בחיפזון, ונע במהירות שהעידה כי התקפה של פעלתנות דחקה את רגלי התקפת האדישות שקדמה לה.

"חבוש את הכובע," אמר.

"אתה רוצה שאצטרף?"

"כן, אם אין לך משהו טוב יותר לעשות." לאחר רגע כבר ישבנו בכרכרה שעשתה את דרכה במהירות לרחוב בריקסטון.

היה זה בוקר מעונן ומעורפל, ומעטה עמום, שנראה כהשתקפות הרחובות המרופשים שלמטה, עמד מעל גגות הבתים. מצב רוחו של חברי היה מרום, והוא פיסטפט על כינוניות קרמונה ועל ההבדל שבין סטרדיוואריוס לאמאטי. אני עצמי ישבתי בשקט, כיוון שמזג האוויר האפרורי ועגמומיותו של המקרה שהיינו מעורבים בו העכירו את רוחי.

"נראה לי שאתה לא מקדיש שום מחשבה למה שקרה," אמרתי לבסוף וקטעתי את נאומו המוזיקלי של הולמס.

"אין מספיק נתונים," ענה. "טעות חמורה היא לשער השערות לפני שאספת את כל העדויות. זה עלול לערפל את השיפוט שלך."

"מיד תוכל לאסוף את הנתונים שאתה מחפש," ציינתי והוריתי באצבעי. "זה רחוב בריקסטון – וזה הבית, אם אני לא טועה."

"זהו זה, עצור! נהג, עצור!" עדיין היינו במרחק של כמאה מטרים מן הבית, אך הוא התעקש שנדר, ואת יתרת הדרך עשינו ברגל.

לבית מספר 3 בלוריסטון גארדנס היתה חזות קודרת ומהלכת אימים. היה זה אחד מארבעה בתים שניצבו מאחור, במרחק-מה מן הרחוב. שניים מהם היו עזובים. חלונותיהם השקיפו אל הרחוב בשלושה טורים עגומים, עמומים וריקים, פרט לאלה שהשלט "להשכרה" נתלה כתבולל בעינם המזוגגת. בין הבתים לרחוב הפריד גן קטן, שפה ושם גדלו בו צמחים, חולניים למראה. את הגן חצה שביל צר וצהבהב, תערובת של חצץ וחרסית. הגשם שירד כל הלילה הפך את כל אדמת הסביבה לכר. את הגן הקיפה גדר לבנים בגובה מטר בערך,

ובראשה שרידי מעקה מעץ. שוטר בריא גוף נשען עליה ומסביבו התקבץ קהל סקרנים קטן. ראשיהם היו מוטים הצידה ועיניהם לטושות, מנסים לקלוט משהו מהמתרחש בפנים.

חשבתי ששרלוק הולמס יסתער על הבית וישקע מיד בתוך התעלומה, אך נראה שזאת לא היתה כוונתו כלל ועיקר. באדישות, שבנסיבות הללו נראתה כמעט יומרנית, שוטט על המדרכה ובהה אל הקרקע, אל השמים ואל הבית שממול. לאחר שסיים את הסקירה, המשיך לאטו בשביל או, ליתר דיוק, על הדשא שבשוליו, והצמיד את עיניו לאדמה. הוא נעצר פעמיים, ובאחת מהן ראיתי שהוא מחייך ופולט מלמול של שביעות רצון. באדמת החרסית היו הרבה עקבות רגליים, אך כיוון שאנשי המשטרה כבר יצאו ובאו בשביל פעמים רבות, לא הצלחתי להבין מה מנסה חברי ללמוד מהעקבות האלה. עם זאת, לאחר שלא מכבר נוכחתי בעליל מה חדה עינו הבוחנת, לא היה לי ספק שהוא מסוגל לראות דברים רבים שנעלמו מעיני.

בפתח הבית פגשנו אדם גבוה, בעל פנים חיוורות ושיער בהיר, שאחז פנקס רשימות בידו. הוא מיהר לקראתנו ולחץ בחיבה רבה את ידו של חברי. "כאמת, יפה שבאת," אמר. "דאגתי שאיש לא ייגע בכלום."

"חוץ מזה," ענה חברי והצביע לעבר השביל, "הוא נראה כאילו עבר עליו עדר של באפלו, אך אין לי ספק, גרגסון, שאתה כבר בדקת אותו לפני שהרשית זאת."

"היו לי כל כך הרבה דברים לעשות בתוך הבית," התחמק הבלש. "שותפי לסטראד נמצא כאן, וסמכתי עליו שידאג לזה."

הולמס הציץ לעברי והרים את גבותיו. "אם שני אנשים כמוך וכמו לסטראד כבר נמצאים כאן, ודאי לא נותר לאדם שלישי שום דבר חשוב," אמר.

גרגסון חיכך את כפות ידיו זו בזו בשביעות רצון. "אני חושב שעשינו כל מה שניתן, אך העסק הזה הוא מוזר, ואני יודע שאתה אוהב מקרים כאלה."

"לא באת לכאן במרכבה?" שאל שרלוק הולמס.

"לא, אדוני."

"ולסטראד?"

"גם הוא לא."

"אם כן, בוא, נבדוק את החדר," אמר הולמס ללא קשר לדברים שנאמרו לפני

כן, ונכנס לבית. גרגסון בא בעקבותיו בפנים שאמרו השתוממות.

מסדרון קצר ומאובק שקרשי רצפתו חשופים הוביל אותנו למטבח ולחדרי השירות. היו בו שתי דלתות, מימין ומשמאל. נראה בעליל שאחת מהן היתה סגורה מזה שבועות רבים. האחרת היתה דלתו של חדר האוכל שבו התרחש

המאורע המסתורי. הולמס נכנס, ואני באתי בעקבותיו, כשבילי אותה תחושה קודרת שתמיד משרה עלי המוות.

היה זה חדר גדול ומרובע שנראה גדול אף יותר בשל חסרונם של הרהיטים. הקירות היו מכוסים בחיפוי סר טעם, שהיה מנומר פה ושם בכתמי טחב. רצועות ארוכות נקדעו ממנו וחשפו את הטיח הצהוב. מול הדלת היתה אח גדולה ומפוארת ומעליה כרכוב של שיש מלאכותי לכן. בקצה הכרכוב ניצב בדל נר אדום. החלון הבודד היה עמום מרוב לכלוך, והאור שחדר דרכו פנימה היה אפלולי ומעורפל והעניק לכל מה שנמצא בחדר גוון אפרפר ודהה. לכך הוסיף גם האבק הרב שציפה בשכבה עבה את כל הדירה.

לפרטים האלה שמתי לב רק לאחר מכן. תשומת לבי המיידית הופנתה לדמות הקודרת וחסרת התנועה שהיתה שרועה על קרשי הרצפה. העיניים הריקות בהו אל על לעבר התקרה החשופה. היה זה אדם כבן ארבעים ושלוש או ארבעים וארבע, בעל קומה ממוצעת, כתפיים רחבות, שיער מסולסל ושחור וזקן קצר וזיפני. הוא לבש מעיל פראק כבד ומותנייה, ומכנסיים בהירים, וצווארונם וחפתיו היו נקיים ומצוחצחים. מגבעת גבוהה, גם היא נקייה ומוברשת היטב, היתה מונחת על הרצפה לצדו. ידיו היו קמוצות לאגרופים וזרועותיו היו פרושות. רגליו היו משולבות זו בזו, כאילו סבל עווית גסיסה קשה במיוחד. על פניו היתה הבעה של בהלה מעורבת בשנאה שכמותה לא ראיתי מעודי על פניו של אדם. פנים מעוותות ואיומות אלה, בנוסף למצח הצר, לחוטם הפחוס ולסנטר הבולט, נראו כפני קוף, ורושם זה התחזק בשל תנוחתה המפותלת והמעוותת של הגופה. כבר ראיתי מוות בכל מיני צורות, אך מעולם לא נגלה לעיני בחזות מפחידה ואיומה יותר מאשר עתה, באותה דירה אפלה וקודרת המשקיפה אל אחד מעורקי החיים הראשיים של פרבריה של לונדון.

לסטראד, צנום כתמיד, עמד ליד הדלת והפנה אלינו את פני החולדה שלו. "המקרה הזה יעורר רעש גדול", ציין. "דבר כזה עוד לא ראיתי, ואני כבר לא אפרוה."

"אין שום עקבות?" שאל גרגסון.

"אין כלום," ענה לסטראד.

שרלוק הולמס ניגש לגופה, כרע לידה ובדק אותה ביסודיות.

"אתם בטוחים שאין שום פצע?" שאל, והצביע על נתזי הדם הרבים שנראו מכל עבר.

"משוכנעים!" קראו שני הבלשים.

"אם כן, הדם שייך כמובן לאדם אחר – לרוצח, כנראה, אם באמת היה כאן

רצח. זה מזכיר לי את נסיבות מותו של ואן יאנסן באוטרכט ב-1834. אתה זוכר את הפרשה, גרגסון?"

"לא, אדוני."

"קרא מה שכתבו עליה. אתה ממש חייב לקרוא. אין חדש תחת השמש. הכול כבר קרה פעם."

אצבעותיו הזריזות פעלו במהירות תוך כדי דיבור. הן ריפרפו פה, שם, בכל מקום, לחצו, בדקו, מיששו והתירו כפתורים. עיניו לכשו אותו מבט מרוחק שעליו כבר סיפרתי. הבדיקה נעשתה במהירות שהיתה עלולה להטעות ולהיראות שטחית, אך לא, היא היתה מדויקת ויסודית. לבסוף, הריח את שפתיו של המת והציץ בסוליות נעלי העור השחורות והמבריקות שלו.

"הוא לא הוזה ממקומו כלל?" שאל.

"לא יותר משהיה נחוץ לבדיקות שערכנו."

"אתם יכולים לקחת אותו לחדר המתים. אין יותר מה לבדוק."

גרגסון כבר הכין אלונקה וארבעה אנשים. הוא קרא להם והם נכנסו. הזר הועמס והוצא. כשהרימו אותו, נפלה טבעת בקול צלצל והתגלגלה על הרצפה. לסטראד הרים אותה והביט בה בעיניים תמהות.

"היתה כאן אישה," קרא. "זאת טבעת נישואים של אישה."

הוא הראה לנו אותה בכף ידו. הצטופפנו סביבו והבטנו בה. רצועת הזהב הדקה עיטרה פעם, ללא ספק, את אצבעה של כלה.

"זה מסבך את מצב העניינים," אמר גרגסון. "ואלוהים יודע שהם כבר מסובכים למדי."

"אתה בטוח שזה לא מפשט את מצב העניינים?" אמר הולמס. "לא נלמד דבר מכך שנלטוש בה עיניים. מה מצאת ככיסים שלו?"

"הנה," אמר גרגסון והצביע על ערמת חפצים שהיתה מונחת על אחת המדרגות התחתונות. "שעון זהב מתוצרת בֶּרְאוֹד, לונדון, שמספרו 97163; שרשרת 'אלברט' מזהב, כבדה מאוד ומוצקה; טבעת זהב ועליה סמל הבונים החופשיים; סיכת זהב עם ראש בולדוג שעניו אבני אודם; קופסת כרטיסי ביקור מעור רוסי; השם שעל כרטיסי הביקור הוא אנוק ג' דרבר מקליבלנד, מה שמתאים לראשי התיבות אג'ד שעל הלכנים. לא מצאנו ארנק, אך בכיסיו היה כסף מפוזר בסכום של שבע לירות ושלושה עשר שילינג. 'דֶקְאֶמוֹן' של בוקצ'יו במהדרות כיס, ובפתח הספר שם: 'ג'וזף סֶטְנֶגֶרסון'. שני מכתבים, אחד לכבוד א"ג דרבר ואחד לכבוד ג'וזף סטנגרסון."

"ומה הכתובת?"

"הבורסה האמריקנית, הסטרנד, לונדון. להפקדה עד שיידרשו. שניהם

מחברת אוניות הקיטור גואיין ומצינים את זמני הפלגת אוניותיה של החברה מליברפול. ברור שהאומלל הזה עמד לחזור לגיו יורק.

"האם ניסית לחקור מיהו סטנגרסון?"

"עשיתי זאת מיד, אדוני," אמר גרגסון. "פירסמתי מודעות בכל העיתונים, ואחד מאנשי הלך לבורסה האמריקנית אך עדיין לא חזר."

"בדקת בקליבלנד?"

"שלחנו לשם מברק הבוקר."

"ומה בדיוק שאלת?"

"פשוט פירטנו את נסיבות המקרה, והודענו שנשמח לקבל כל ידיעה שעשויה לסייע לנו."

"לא שאלת שום פרטים בנוגע לנקודה מסוימת שנראית לך חיונית?"

"שאלתי על סטנגרסון."

"וזה הכול? האם אין במקרה הזה שום עדות משמעותית? שום דבר שמצריך מברק נוסף?"

"אמרתי כל מה שיש לי לומר," אמר גרגסון בקול נעלב.

שרלוק הולמס ציחקק לעצמו, ונראה שהוא עומד לומר משהו, אך לסטראד, שהיה בחדר הקדמי כששוחחנו בחדר הכניסה, הופיע לפתע, מחכך את ידיו וכולו נפוח משביעות רצון.

"מר גרגסון," אמר, "זה עתה גיליתי תגלית חשובה ביותר, שהיתה נעלמת מעינינו אילולא ערכתי בדיקה מדויקת של הקירות."

עיניו נצצו, ונראה בעליל שלבו מלא חדרוה כבושה על שזכה בנקודה במאבק מול חברו למקצוע.

"בואו לכאן," אמר, ופרץ לתוך חדר האוכל, שמאז שנלקח ממנו שוכנו האימתני התבהרה בו מעט האווירה.

הוא הצית גפרור במגפו ואחז בו מעל לראשו, מול הקיר.

"הביטו בזה!" אמר בחדוות ניצחון.

כבר ציינתי שהציפוי שעל הקירות התקלף פה ושם. רצועה ארוכה נקלפה באותה פינה, ומאחוריה נגלה טלאי צהוב ומרובע של טיח. על אותו משטח חשוף שורבטה באותיות אדומות כדם מילה יחידה:

RACHE

"מה אתם אומרים על זה?" קרא הבלש ככרו ביריד. "לא שמנו לב, כיוון שזאת הפינה האפלה ביותר של החדר ואיש לא חשב לבדוק כאן. הרוצח כתב את זה

בדמו או בדמה. ראו את המריחה הזאת, במקום שבו טיפסף הדם על הקיר! מכל מקום, זה מבטל את אפשרות ההתאבדות. מדוע נבחרה הפינה הזאת? אני אומר לכם. רואים את הנר שעל כרכוב האח? באותו זמן הוא דלק, והפינה הזאת היתה המוארת ביותר ולא החשוכה ביותר."

"ועתה, אחרי שמצאת את זה, מה פירוש הדבר?" שאל גרגסון בזלזול.

"פירוש? ברור שהכותב עמד לכתוב את השם הנשי רייצ'ל*, אך הופרע במלאכתו לפני שסיים. שימו לב לדברי. כשתיפתר התעלומה הזאת, יתברר שאישה בשם רייצ'ל קשורה לעניין. אתה יכול לצחוק עכשיו, מר שרלוק הולמס. אולי אתה פיקח ושנון, אבל בסופו של דבר, כלב הציד הוותיק הוא שמוצא את הטרף."

"אני מתנצל מעומק לבי!" אמר חברי, שעורר את זעמו של האיש הקטן בהתפרצות הצחוק שלו. "ללא ספק, מגיעות לך נקודות משום שהיית הראשון שגילה זאת, וכפי שציננת, נראה בעליל שהכתובת נכתבה בידי המשתתף האחר בתעלומה של אתמול בלילה. עדיין לא היה לי זמן לבדוק את החדר. אעשה זאת עתה."

תוך כדי דיבור הוציא זכוכית מגדלת גדולה וסרגל מתקפל מכיסו. הוא דידה חרישית בכל רחבי החדר כששני המכשירים הללו בידיו, לעתים עצר, לעתים כרע, ופעם אף השתטח כשפניו ארצה. הוא היה שקוע כל כך במעשיו עד שנדמה ששכח לגמרי שאנחנו נמצאים שם, כיוון שללא הרף מילמל בינו לבין עצמו סדרה רצופה של קריאות, אנחות, שריקות וצווחות קטנות של תקווה ועידוד. לא יכולתי שלא להשוות אותו לכלב פוקסהאונד גזעי ומאומן היטב כשהתרוצץ אנה ואנה, נוהם ומייבב בלהט, מנסה למצוא את עקבות הטרף. הוא המשיך לחפש במשך כעשרים דקות, מדד בדייקנות את המרחק בין סימנים שנעלמו מעיני, ולעתים מדד אף את הקירות בסרגלו, בצורה שגם היא היתה בלתי מובנת לחלוטין. במקום מסוים אסף בזהירות מהרצפה ערמה קטנה של אבק אפור והכניס אותו למעטפה. לבסוף בדק בזכוכית המגדלת את המילה שעל הקיר, כשהוא סוקר כל אות בדקדקנות מרובה. לאחר שעשה זאת, נראה שסיים, ואז החזיר את הסרגל ואת הזכוכית המגדלת לכיסו.

"אומרים שהגאונות היא היכולת האינסופית להתאמץ," אמר בחיך. "זאת

הגדרה גרועה מאוד, אך נכונה כשמדובר בעבודה בלשית."

לסטראד וגרגסון צפו בעבודתו של עמיתם החובב בסקרנות ראויה לציון

* באנגלית - Rachel.

ומהולה בבוז. נראה שלא הצליחו להבין מה שאני כבר התחלתי לתפוס, והוא – שכל ניד עפעף של הולמס מכוון למטרה מסוימת, מוגדרת ומעשית. "ומה אתה חושב?" שאלו שניהם יחדיו.

"אם אציע לעזור לכם, אגנוב מכם את התהילה המגיעה לכם על פתרון התעלומה," ציין חברי. "אתם מתקדמים כל כך יפה עכשיו, שחבל שמשהו יפריע." עולם שלם של לעג עלה מקולו. "עם זאת, אם תאפשרו לי לדעת כיצד מתקדמת החקירה, אשמח להגיש לכם עזרה כמיטב יכולתי. בינתיים הייתי רוצה לדבר עם השוטור שגילה את הגופה. תוכלו בבקשה לתת לי את השם והכתובת שלו?"

לסטראד הציץ בפנקס שלו. "ג'ון רנס," אמר. "הוא לא בתפקיד כרגע. תמצא אותו באוֹדְלִי קורט 46 בקנסינגטון פארק גייט." הולמס רשם את הכתובת.

"בוא, דוקטור," אמר, "נצא לחפש אותו. אומר לכם דבר אחד שעשוי לסייע לכם בפרשה הזאת, פנה אל שני הבלשים. "בוצע כאן רצח, והרוצח הוא גבר. גובהו יותר ממטר ושמונים, והוא גבר מבוגר שכפות רגליו קטנות יחסית לגובהו. הוא נעל מגפיים עשויים עור גס, בעלי חרטום מרובע, ועישן סיגר 'טריכינופולי'. הוא הגיע לכאן עם קורבנו במרכבה בעלת ארבעה גלגלים. לסוס היו שלוש פרסות ישנות ואחת חדשה – על רגלו הקדמית הימנית. סביר מאוד להניח שפניו סמוקות וציפורני ידו הימנית ארוכות במיוחד. אלו רק רמזים ספורים, אך הם עשויים להועיל לכם."

לסטראד וגרגסון החליפו חיוך ספקני בינם לבין עצמם.

"אם האדם הזה נרצח, איך זה נעשה?" שאל לסטראד.

"רעל," ענה שרלוק הולמס בקיצור, ופנה ללכת. "דרך אגב, לסטראד, הוסיף, בפנותו לאחור בפתח הבית, "בגרמנית RACHE פירושו נקמה. אל תבזבז זמן בחיפושים אחרי איזו גברת רייצ'ל."

ובירייה פרתית* זו הלך משם, והשאיר מאחוריו שני בלשים פעורי פה.

עמודים 35-97
אינם זמינים

* שיטת לוחמה האופיינית לפרתים – ירייה בחץ וקשת מסוס דוהר, כאשר הרוכב פונה לאחור.

עלה על מושב הרכב, הצליף בסוסים ובתוך זמן קצר הביא אותנו ליעדנו. הובילו אותנו לתא קטן, שם רשם מפקח משטרה את שמו של האסיר ואת שמותיהם של האנשים שכרציחתם נאשם. המפקח היה אדם בעל פנים לבנות ומזג קר, שעשה את מלאכתו מתוך שגרה משעממת.

"האסיר יובא לפני שופט חוקר במשך השבוע", אמר. "האם יש לך מה לומר בינתיים, מר הופ? עלי להזהיר אותך שכל מה שתאמר יירשם, ועלול לשמש עדות נגדך."

"יש לי הרבה מה לומר", אמר האסיר שלנו לאטו. "רבותי הנכבדים, אני רוצה לספר לכם הכול."

"אולי כדאי שתשמור את זה למשפט?" שאל המפקח.
 "אולי לעולם לא אעמוד למשפט", ענה. "אל תיראו מזועזעים כל כך. אני לא מתכוון להתאבד. האם אתה רופא?"
 הוא הפנה את עיניו הכהות והנועזות לעברי.
 "כן", עניתי.

"שים יד כאן", חייך, והראה בפרקי ידיו הכבולים על החוזה שלו.
 כך עשיתי, וגיליתי מיד דפיקות בלתי סדירות ומהומה של ממש שהתחוללה בפנים. דופנות החוזה שלו נעו ורטטו כמו קירות של בניין שאיזה מגוע חזק מטרטר בתוכו. בשקט ששרר בחדר, יכולתי לשמוע קול רשרוש וזמזום שבקע מאותו מקור.

"הו", קראתי. "יש לך מפרצת אבי העורקים!"
 "כך אתם מכנים את זה", אמר בשלווה. "לפני שבוע הלכתי לרופא, והוא אמר לי שאבי העורקים שלי עומד להתפוצץ בתוך ימים ספורים. המצב הלך ונהיה גרוע במשך השנים. פגעי מזג האוויר שנחשפתי להם בהרי אגם המלח ותזונה לקויה גרמו לכך. השלמתי את המוטל עלי, ולא אכפת לי מתי אסתלק, אבל הייתי רוצה להשאיר אחרי עדות כלשהי. אני לא רוצה שיזכרו אותי כמשספ גרונות פשוט."

המפקח ושני הבלשים ערכו התייעצות חפוזה, אם רצוי שירשו לו לספר את סיפורו.

"האם לדעתך, דוקטור, נשקפת לחייו סכנה מיידית?" שאל המפקח.
 "ללא ספק", עניתי.

"אם כן, מובן מאליו שלמען הצדק והמשפט עלינו לרשום הצהרה", אמר המפקח. "אדוני, אתה רשאי להשמיע את דבריך, ועלי לחזור ולהזהיר אותך שהם נרשמים."

"ברשותכם, אשב", אמר האסיר. "בגלל המפרצת הזאת שלי אני מתעייף

המשך זיכרונותיו של ד"ר ג'ון ווטסון

מאבקו הסוער של האסיר לא העיד על שנאה או זעם שרחש כלפינו. לאחר שנוכח באוזלת ידו, חייך חיוך נעים והביע תקווה שלא פגע באיש מאיתנו תוך כדי מאבק. "אני מתאר לעצמי שתיקחו אותי לתחנת המשטרה", אמר לשרלוק הולמס. "המרכבה שלי עומדת ליד השער. אם תשחררו את הרגליים שלי, ארד אליה בעצמי. כבר לא כל כך קל להרים אותי כמו פעם."

גרסון ולסטרדאד החליפו מבטים. נראה שחשבו שההצעה חצופה מדי. אך הולמס קיבל מיד את דברתו של האסיר, והתיר את המגבת שכרך סביב קרסוליו. האסיר קם ומתח את רגליו כאילו כדי להיווכח שהן באמת משוחררות. אני זוכר שכשהבטתי בו, חשבתי שמעולם לא ראיתי אדם חזק וחסון כמוהו. פניו השזופות והכהות הביעו נחישות וכוח רוחני רב ועצום ככוחו הגופני.

"אם משרת מפקד המשטרה פנויה, אתה האיש המתאים לה, לדעתי", אמר והביט בשותפי לדירה בהערצה בלתי מוסתרת. "עקבת אחרי בצורה מופלאה."

"מוטב שתבואו איתי", אמר הולמס לשני הבלשים.

"אני יכול להסיע אתכם", אמר לסטרדאד.

"טוב, גרסון יכול להיכנס פנימה איתי, וגם אתה דוקטור. אתה מגלה עניין בפרשה, וכדאי שתישארו איתנו."

קיבלתי את ההצעה בשמחה, וכולנו יצאנו יחד. האסיר שלנו לא עשה שום ניסיון להימלט, ונכנס בקור רוח למרכבה שהיתה שלו, ואנחנו בעקבותיו. לסטרדאד

מכל מאמץ קל, והמאבק שלנו לפני חצי שעה לא תרם לשיפור המצב. אני על סף הקבר, ולא סביר שאשקך לכם. כל מילה שלי היא אמת לאמיתה, והשימוש שתעשו בדברי אינו ענייני.

הוא נשען לאחור ומסר את ההצהרה בקול רגוע ושיטתי, כאילו הוא מרצה על עניין יומיומי רגיל. אני יכול לערוב לדיוקם של הדברים, כיוון שניתן לי לעיין בפנקסו של לסטראד שבו נרשמו מילה במילה.

"אין זה משנה למה שנאתי את האנשים האלה," אמר. "די בכך שהם אחראים למותם של שני בני אדם, אב ובתו, ולכן איבדו את הזכות שלהם לחיים. זמן רב מדי עבר מאז שביצעו את הפשע, ולא היתה לי שום אפשרות להשיג את הרשעתם בבית משפט כלשהו. אבל אני ידעתי כי הם אשמים והחלטתי להיות שופט, מושבעים ותליין גם יחד. אילו הייתם במקומי, והיה בכם שמץ של גבריות, הייתם עושים כמוני.

"הנערה שהזכרתי היתה אמורה להינשא לי לפני עשרים שנה. הכריחו אותה להינשא לדרכר הזה, ולבה נשבר. הורדתי את טבעת הנישואים מאצבעה, ונשבעתי שעניני הגוססות יחזו באותה טבעת ומחשבותיו האחרונות יהיו על הפשע שעליו הוא נענש. נשאתי את הטבעת ורדפתי אחריו ואחרי שותפו לפשע דרך שתי יבשות עד שתפסתי אותם. הם חשבו שיצליחו להתיש אותי, אבל לא הצליחו. אם אמות מחר, כפי שיקרה קרוב לוודאי, אדע עם מותי שמלאכתי בעולם נשלמה, ונעשתה היטב. הם נכחדו, וידי עשתה זאת, ולא נותר לי דבר לקוות לו או להשתוקק אליו.

"הם היו עשירים, ואני עני, ולכן לא היה לי קל לעקוב אחריהם. הגעתי ללונדון כשכיסוי כמעט ריקים, וראיתי שעלי למצוא עבודה למחייתי. בשבילי הרכיבה והנהיגה הן טבעיות כהליכה, ולכן פניתי לבעל חברת מרכבות ובתוך זמן קצר קיבלתי עבודה. הייתי צריך לתת מדי שבוע סכום מסוים למעביד שלי, ובמה שנותר השתמשתי למחייתי. רק לעתים רחוקות הספיק הכסף, אבל הצלחתי להתקיים איכשהו. קשה מכול היה ללמוד למצוא את דרכי במבוך הזה, אבל השגתי לי מפה, ואחרי שלמדתי את מיקומם של המלונות והתחנות העיקריים, הסתדרתי לא רע.

"ומן־מה עבר עד שאיתרתי את מגוריהם של שני האדונים. אבל חיפשתי וחקרתי עד שנתקלתי בהם. הם גרו בבית בקמברוול, מעבר לנהר. אחרי שמצאתי אותם, ידעתי שהם נתונים לחסדי. גידלתי זקן ולא היה שום סיכוי שיזהו אותי. יכולתי לעקוב אחריהם ככלב ציד עד שתהיה לי הזדמנות. החלטתי היתה נחושה – הפעם לא יימלטו מידי.

"ובכל זאת, הם כמעט נמלטו. כל מקום שהלכו אליו בלונדון, תמיד הייתי

אני בעקבותיהם. לעתים במרכבה שלי, לעתים ברגל, ומוטב במרכבה, כי אז לא יכלו להתחמק מפני. להרוויח את לחמי יכולתי רק מאוחר בלילה או השכם בבוקר, ולכן התחלתי לפגור בתשלומים למעביד שלי, אבל לא היה לי אכפת, כל עוד היו האנשים שביקשתי בהישג ידי.

"ואולם, הם היו ערומים ופיקחים. הם חששו ללא ספק שמשיהו עוקב אחריהם. ולכן אף פעם לא יצאו החוצה לבד או אחרי רדת הלילה. עקבתי אחריהם יום־יום, במשך שבועיים, אך הם לא נפרדו אפילו פעם אחת. דרכר היה שיכור רוב הזמן, אך עינו של סטנגרסון היתה תמיד פקוחה. למרות זאת, לא ויתרתי, כיוון שחשתי שהשעה אכן ממשמשת ובאה. חששתי רק שהדבר הזה שבחזה שלי יתפוצץ לפני שאשלים את המלאכה.

"לבסוף, ערב אחד, כאשר נהגתי את המרכבה ברחוב טורקאי טראס, שם היה הבית שהתגוררו בו, ראיתי מרכבה שנעצרה ליד פתח ביתם. מזוודות הוצאו החוצה והועמסו עליה, ודרכר וסטנגרסון יצאו בעקבותיהן, עלו על המרכבה ונסעו. הצלפתי בסוסי ונסעתי מאחוריהם בלב כבד, כיוון שחששתי שהם עומדים לעבור שוב למקום אחר. הם ירדו בתחנת יוסטון, ואני מצאתי ילד שיחזיק בסוס שלי והלכתי בעקבותיהם לרציף. שמעתי שהם שואלים על הרכבת לליברפול, ושהשומר עונה שהיא יצאה לפני דקות אחדות והרכבת הבאה תצא רק בעוד כמה שעות. נראה שהידיעה איכזבה מאוד את סטנגרסון, אך דרכר נראה מרוצה למדי. בדוחק ובצפיפות הצלחתי להתקרב אליהם ויכולתי לשמוע כל מילה שאמרו. דרכר אמר שיש לו עניין קטן לסדר בתוך שעה קלה. חברו התווכח והזכיר לו כי החליטו להישאר תמיד יחד. דרכר ענה שעניינו הוא עניין עדין ושהוא מוכרח ללכת לבד. לא הצלחתי לשמוע את תשובתו של סטנגרסון, אבל חברו התפרץ במטר של קללות והזכיר לו שאינו אלא משרת שכיר ושלא יגיד לו מה לעשות. המזכיר נואש מן הוויכוח, וקבע עם דרכר שאם יאחר את הרכבת האחרונה, יצטרף אליו במלון הוליריי פרייבט. דרכר ענה שהוא יגיע לרציף לפני אחת־עשרה, ופילס לו דרך אל מחוץ לתחנה.

"הרגע שחיכיתי לו זמן כה רב הגיע. עתה היו אויבי בירי. אילו נשארו יחד, יכלו להגן זה על זה, אך עתה נותרו איש־איש לנפשו. עם זאת, לא פעלתי בטרם עת. תוכניותי היו מוכנות. אין טעם בנקמה אם אין לנבל שהות מספקת להבין מידו של מי ניחתת עליו המכה, ומדוע. לפי תוכניתי, יינתן לו הזמן הזה. ימים ספורים לפני כן איבד אדון שערך בדיקה בבתי מסוימים ברחוב בריקסטון את המפתח של אחד מהם במרכבה שלי. באותו ערב הוא בא לקחת אותו ואכן קיבל אותו, אבל קודם לכן הספקתי להכין לי העתק. עתה היה לי מקום אחד לפחות

בעיר הגדולה הזאת שבו יכולתי לעשות את מעשי באין מפריע. עכשיו היה עלי לפתור בעיה קשה – איך אביא לשם את דרכי.

"הוא הלך ברחוב ונכנס לחנות משקאות אחת או שתיים. באחרונה התעכב כמחצית השעה, ויצא מתגנדר. ללא ספק היה שיכור כלוט. לפני עמדה כרכרה והוא ניפנף לקרוא לה. כל הדרך נצמדתי אליהם מאחור, עד שחוטמו של הסוס שלי נמצא במרחק של כמטר אחד מן הרכב שלו. גלגלינו השתקשקו לאורך גשר ווטרלו ועברנו קילומטרים רבים של רחובות עד אשר, למרבה פליאתי, מצאנו את עצמנו שוב ליד הבית שאותו עזב. לא יכולתי לשער למה חזר, אבל המשכתי הלאה והחניתי את המרכבה שלי כמאה מטרים מן הבית. הוא נכנס, והכרכרה הסתלקה. תנו לי בבקשה כוס מים, הפה שלי מתייבש מרוב דיבור."

נתתי לו כוס והוא שתה.

"יותר טוב", אמר. "ובכן, חיכיתי רבע שעה או יותר, ולפתע נשמעו קולות מאבק מתוך הבית. לאחר רגע נפתחה הדלת בחבטה ושני אנשים הופיעו. אחד מהם היה דרכי, והאחר היה צעיר שאותו לא ראיתי מימי. הבחור אחז בצווארניו של דרכי, וכשהגיעו לראש המדרגות, דחף אותו ואף תקע לו בעיטה שהעיפה אותו כמעט עד אמצע הכביש. 'כלב שכמוך!' קרא וניפנף במקלו. 'אני אלמד אותך להעליב נערה הגונה!' הוא היה מחומם נורא, ואני חושב שהיה מכה את דרכי במקל מכות רצח, אבל הכלב הזה נמלט משם ברגליים כושלות, מהר ככל יכולתו. הוא רץ עד לפינה, ואז ראה את המרכבה שלי, קרא לי וזינק פנימה. 'למלון הולידיי פרייבט', אמר."

"לבי נותר משמחה כאשר התמקם גופו במרכבה, עד שחששתי שאבי העורקים שלי עלול להתפוצץ ב-ברגע. נהגתי לאט ושקלתי בדעתי מה כדאי לעשות. אני יכול להוציא אותו מחוץ לעיר, ושם, בדרך עזובה כלשהי, להתעמת עמו פנים אל פנים בפעם האחרונה. כמעט החלטתי לעשות זאת, ואז פתר הוא עצמו את הבעיה למעני. תאוות השתייה אחזה בו שוב, והוא ציווה עלי לעצור ליד מסבאת ג'ין. הוא נכנס והורה לי לחכות לו. הוא נשאר שם עד שעת הסגירה, וכאשר יצא, היה שתוי כל כך שידעתי שהוא בירי."

"אל תחשבו שהתכוונתי לרצוח אותו בדם קר. זה היה מעשה צודק ונוקשה, אבל לא יכולתי לאזור עוז בנפשי לנהוג כך. מזמן החלטתי שאאפשר לו להגן על חייו אם יבחר לעשות זאת. בין העבודות הרבות שעבדתי בהן באמריקה בימי נדודי, הייתי גם שרת ומנקה במעבדה של הקולג' של יורק. יום אחד הרצה הפרופסור על רעלים, והראה לסטודנטים חומר שכינה אלקלואיד, שהפיק מרעל-חצים דרום אמריקני. היה זה רעל קטלני. די בגרגר קטן כדי לגרום מיד למוות. גיליתי את הבקבוק, וכשכולם הלכו הביתה, לקחתי מעט. השתמשתי ביריעותי

הטובות למדי ברוקחות ויצרתי ממנו גלולות קטנות, מסיסות במים. כל גלולה שמתי בקופסה ועמה גלולה דומה שלא הכילה רעל. החלטתי שכשתיקרה לירי ההזדמנות, יבלע כל אחד מהם גלולה שיבחר מאחת הקופסאות, ואני אבליע את השנייה. זאת שיטה קטלנית לא פחות מירייה, אבל רועשת פחות. מאז ואילך קופסאות הגלולות היו תמיד ברשותי, ועכשיו הגיע הזמן להשתמש בהן.

"השעה היתה כמעט אחת, הלילה היה סוער וירד גשם שוטף. למרות מזג האוויר הקודר, הייתי עליז כל כך עד שיכולתי לצעוק משמחה. אם אחד מכס, רבותי הנכבדים, היה עורג לדרכי כלשהו עשרים שנים תמימות, ופתאום היה מוצא אותו בהישג יד, הוא היה מבין לרגשותי. הדלקתי סיגר ועישנתי אותו כדי להרגיע את עצבי, אך ידי רעדו ורקותי הלמו מהתרגשות. תוך כדי נהיגה יכולתי לראות את ג'ון פרייר הזקן ולוסי המתוקה מביטים בי מתוך החשכה ומחייכים אלי, ודמויותיהם ברורות לנגד עיני ממש כדמויותיכם ברגע זה. הם הלכו לפני כל הדרך, כל אחד מהם לצדו של אחד הסוסים, עד שנעצרתי לפני הבית ברחוב בריקסטון.

"לא נראתה שם נפש חיה, ושום קול לא נשמע חוץ מטפטוף הגשם. כאשר הבטתי פנימה מבעד לחלון, ראיתי את דרכי מכורבל לו, שקוע בשנת שיכורים. ניערתי את זרועו.

"הגיע הזמן לצאת, אמרתי.

"בסדר רכבצ'יק", אמר.

"אני משער שחשב שהגענו למלון שהזכיר, כיוון שיצא מבלי לומר מילה, וחצה איתי את הגן. היה עלי ללכת לידו ולתמוך בו. כשהגענו לדלת, פתחתי אותה והובלתי אותו לחדר הכניסה. על דברתי – לאורך כל הדרך, הלכו האב ובתו לפנינו.

"נורא חשוך", אמר וכשל.

"תכף יהיה לנו אור, אמרתי, והדלקתי בגפרור נר שהבאתי איתי. 'ועכשיו, אנק דרכי, המשכתי והארתי באור הנר את פני, 'מי אני?'

"לרגע בהה בי בעיניים שיכורות ומזוגגות, ואז ראיתי את החרדה שנמסכה בהן ועיוותה את כל פניו, וידעתי שהכיר אותי. הוא כשל לאחור, פניו נייערו לחיים, מצחו נשטף זיעה ושיניו נקשו. כשראיתי את זה, נשענתי על הדלת וצחקתי צחוק קולני וממושך. לא קיוויתי שאזכה אי פעם להתרוממות הנפש שזכיתי לה עתה.

"כלב שכמוך", אמרתי. 'רדפתי אחריו מסולט לייק סיטי לסנט פטרבורג, ותמיד התחמקת ממני. עכשיו לפחות הגיעו נדודיך לקצם. מחר אתה או אני לא נראה את הזריחה.' הוא התכווץ לו עוד יותר בפינה, ומפניו ראיתי שהוא חושב

שאני משוגע. ואכן, באותו רגע הייתי כמו משוגע. הדופק הלם ברקותי כמו פטיש, ואילולא פרץ הדם מהאף שלי, והוקל לי, הייתי חוטף איזה התקף. "מה אתה חושב עכשיו על לוסי פרייר?" קראתי, נעלתי את הדלת וניפנפתי במפתח מול פניו. "טחנות הצדק טוחנות לאט, אבל הן השיגו אותך לבסוף." ראיתי את שפתיו הפחדניות רועדות. הוא היה מתחנן על חייו אך ידע שאין בכך שום תועלת.

"אתה תרצח אותי?" גימגם.

"אין כאן שום רצח, עניתי. 'חיסול כלב שוטה הוא לא רצח. האם היו רחמים בלבך על יקירתי המסכנה כשגררת אותה מעל אביה השחוט ונשאת אותה אל הרמון המקולל והפרוץ?'

"לא אני הרגתי את אביה, קרא.

"אבל אתה שברת את לבה התם, פלטתי מבין שפתי ותקעתי את הקופסה מול פניו. 'האלוהים ישפוט בינינו. בחר ובלע. באחת יש חיים, ובשנייה מוות. אני אקח את זאת שתשאיר. נראה אם יש צדק עלי אדמות, או שהגורל העיוור שולט בנו.'"

"הוא נרתע לאחור בזעקות ובתחנונים לרחמים, אך אני שלפתי את הסכין שלי והצמדתי אותה לגרונו עד שציית לי. אז בלעתי את הגלולה שנותרה. רגע או שניים עמדנו שם וצפינו בשקט זה בזה, לראות מי ימות ומי יחיה. לא אשכח את הבעת פניו כשחש את הדקירות הראשונות שבישרו לו שהרעל בגופו. צחקתי למראהו ואחזתי בטבעת הנישואים של לוסי מול עיניו. היה זה רק לרגע, כי האלקלואיד פועל מהר. עווית של כאב עיקמה את פרצופו. הוא השליך את ידיו קדימה, כשל, ובשאה נחרת נפל בחבטה כבדה ארצה. הפכתי את גופו ברגלי והנחתי את ידי על לוח לבו. הוא מת.

"הדם זרם מאפי, אבל לא שמתי לב לזה. אני לא יודע למה כתבתי בו על הקיר. אולי זה היה רעיון טיפשי, להטות את המשטרה מעקבותי. לבי היה קל ורוחי עליזה. זכרתי גרמני שנמצא מת בניו יורק והמילה RACHE כתובה מעליו. העיתונים טענו שזה היה מעשה ידיהן של האגודות החשאיות. חשבתי שמה שביבל את אנשי ניו יורק יבלבל גם את אנשי לונדון, ולכן טבלתי את האצבע בדם שלי וכתבתי באותיות דפוס על הקיר. חזרתי אל המרכבה וראיתי שאין איש בסביבה והלילה עדיין סוער. נסעתי משם, אבל אחרי שעברתי מרחקמה, הנחתי את ידי בכיס שבו תמיד שמרתי את הטבעת של לוסי, וגיליתי שהיא לא שם. חשבתי שאולי הפלתי אותה כשרכנתי מעל הגופה של דרכר. חזרתי, החניתי את המרכבה ברחוב צדדי וצעדתי בעוז אל הבית. הייתי מוכן לסכן הכול, ובלבד שלא אאבד את הטבעת. כשהגעתי לשם, נפלתי היישר

לתוך זרועותיו של שוטר שיצא משם, ונאלצתי להעמיד פני שיכור מוחלט כדי להרגיע את חשדו.

"כך הגיע קצו של אנוך דרכר, וכל מה שנותר לי היה לנהוג כך גם בסטגגרסון ולגבות את חובו של ג'ון פרייר. ידעתי שהוא מתאכסן במלון הולדיי פרייבט והסתובבתי לידו כל היום, אבל הוא לא יצא החוצה. אני חושב שחשד שמשהו אינו כשורה, כשראה שדרכר לא מגיע. הוא היה ערום כשועל, סטגגרסון הזה, ותמיד היה זהיר ומוכן לכל דבר. אבל אם חשב שייפטר ממני אם לא יצא, הוא טעה טעות חמורה. מהר למדי גיליתי את חלון חדרו. השתמשתי באחד הסולמות שהיו מוטלים בחצר שמאחורי המלון, והשכמ בבוקר, למעשה עם עלות השחר, נכנסתי לחדר. הערתי אותו ואמרתי לו שהגיעה השעה שישלם את חובו על החיים שנטל לפני שנים רבות. תיארתי לו את מותו של דרכר, והצעתי גם לו את הבחירה בין הגלולות. במקום לקפוץ על ההזדמנות, קפץ עלי וניסה לאחוז בגרוני. דקרתי אותו בלבו מתוך הגנה עצמית. גם אם לא הייתי עושה זאת, היה סופו בא עליו מיד, כיוון שההשגחה העליונה לא היתה מתירה לידו החוטאת לבחור אלא ברעל.

"אין לי עוד הרבה מה לומר, ומוטב כך כי אני כמעט מחוסל. יום-יומיים המשכתי בעבודתי כרֶפֶב. התכוונתי להמשיך עד שאחסוך מספיק כסף לחזור לאמריקה. עמדתי בתחנה שלנו, כאשר הגיע בחורצ'יק אחד ושאל אם יש כאן רֶפֶב בשם ג'פרסון הופ, ושארדון אחד ברחוב בייקר 221ב' ביקש אותו. באתי לשם בלי לחשוד בכלום, ואחת-שתיים האדון הצעיר הזה הצמיד את האזיקים לידיים שלי. מעולם לא ראיתי פעולה מעולה וזריזה יותר. זה כל הסיפור שלי, רבותי. אולי אתם חושבים שאני רוצח, אבל אני חושב שאני שליח הצדק, ממש כמוכם."

כה מרתק היה סיפורו של האיש, והתנהגותו כה מרשימה, עד שכולנו ישבנו כל אותה עת פעורי פה ושותקים. אפילו הבלשים המקצועיים, הבקאים ורגילים בכל רזי הפשע לפרטיו, גילו עניין עמוק בסיפור שלו. כשסיים, נותרנו בשקט שהופר רק על ידי חריקת עפרונו של לסטראד שסיים את כתיבת הקצרנות שלו. "יש רק נקודה אחת שהייתי רוצה לקבל עליה מעט מידע נוסף," אמר שרלוק

הולמס לבסוף. "מיהו שותפך הצעיר שבא לקחת את הטבעת?"

האסיר קרץ בחיוך אל חברי. "אני יכול לספר את הסודות שלי," אמר, "אבל אינני מוכן להביא צרה על ראשיהם של אחרים. ראיתי את המודעה שלך וחשבתי שהיא עלולה להיות מלכודת, אבל חשבתי שאולי זאת הטבעת שאני מחפש. החבר שלי התנדב לגשת ולראות. אני חושב שעליך להודות שהוא עשה זאת היטב."

"ללא ספק," אמר הולמס בלב שלם.

"ועכשיו רבותי," העיר המפקח בכובד ראש, "יש למלא אחר הנהלים החוקיים. ביום חמישי יובא האסיר אל השופט-החוקר, ונוכחותכם תידרש באולם. עד אז יישאר האסיר באחריותי." הוא צילצל בפעמון, ושני סוהרים הגיעו ולקחו עמם את ג'פרסון הופ. חברי ואני יצאנו מתחנת המשטרה וחזרנו במרכבה אל רחוב בייקר.

סוף דבר

כולנו הצטווינו להופיע ביום חמישי בבית המשפט, אך כשבא היום, לא היה צורך בעדות שלנו. השופט העליון מכולם נטל את העניין לידי וג'פרסון הופ נקרא להתייצב בפני בית דין צדק של מעלה. בליל אותו יום שבו נתפס, התפוצץ דופן אבי העורקים בחזה שלו, ובבוקר נמצא שרוע על רצפת התא, וחיוך שלו על פניו, כאילו צפה לאחור ברגע מותו וראה חיים פוריים ומלאכה שנעשתה היטב.

"מותו יוציא את גרגסון ולסטרדאד מכליהם," אמר הולמס כשפיטפטנו על כך למחרת בערב. "כיצד יתפרסמו עכשיו?"

"אני לא חושב שהם תרמו יותר מדי ללכידת הפושע," עניתי.

"אין חשיבות רבה למה שאתה עושה בעולם הזה," ענה חברי במרידות, "כל עוד אתה מצליח לשכנע אנשים שעשית משהו. לא חשוב," המשיך לאחר אתנחתה קלה, והפעם בפנים מאירות יותר. "לא הייתי מוכן לוותר על החקירה הזאת. אני לא זוכר מקרה טוב יותר. אף שהיה זה מקרה פשוט, היו בו כמה נקודות מחכימות ומאלפות ביותר."

"פשוט! קראתי במחאה."

"טוב, קשה לכנות אותו אחרת," אמר שרלוק הולמס וחייך למראה פליאתי. "ההוכחה לטבעו הפשוט היא שבתוך שלושה ימים הצלחתי להניח את ידי על הפושע ללא שום עזרה, חוץ מכמה היקשים הגיוניים רגילים."

"זה נכון," אמרתי.

"כבר הסברתי לך שיוצא הדופן, יותר משהוא מכשול, הוא מורה דרך."

בפתרון בעיות מן הסוג הזה העיקר הוא היכולת לחשוב ולהקיש לאחור. זאת סגולה מועילה מאוד וקלה ביותר לרכישה, אך בני האדם אינם מרכיבים להשתמש בה. בחיי היומיום שימושי יותר להקיש קדימה, ולכן גזנח ההיקש לאחור. כנגד כל חמישים שיכולים להקיש היקש סינתטי, יש רק אחד שיכול להקיש היקש אנליטי.

"אני מודה ומתוודה", אמרתי, "שקשה לי להבין את דבריך."

"לא ציפיתי שתבין. נראה אם אוכל להבהיר. רוב האנשים יוכלו לומר לך מה יהיו תוצאותיה של שלשלת מאורעות שהצגת לפניכם. הם מסוגלים לאסוף את כל המאורעות הללו לתוך מוחם, ולהסיק מהם מסקנה על מה שעתיד להתרחש. לעומת זאת, מעטים האנשים אשר יוכלו לקחת את התוצאה שהצגת לפניכם, ובכוח שכלם להגיע לשלבים שהובילו לאותה תוצאה. ליכולת הזאת אני מתכוון כשאני מדבר על ההיקש לאחור או ההיקש האנליטי."

"אני מבין", אמרתי.

"ובכן, זה היה מקרה שבו הונחה לפניך התוצאה, והיה עליך למצוא את כל היתר בעצמך. ועכשיו, ברשותך, אנסה לתאר לך את שלבי המחשבה השונים שלי. ראשית, כידוע לך, הגעתי אל הבית ברגל כשמוחי משוחרר לחלוטין מרשמים כלשהם. התחלתי כמובן בבדיקת הרוחב, ושם, כפי שכבר הסברתי לך, ראיתי סימנים ברורים של מרכבה אשר, כפי שווידאתי בחקירה, מן ההכרח שהיתה שם במשך הלילה. לפי הרווח הקצר שבין הגלגלים, ידעתי בוודאות שזאת היתה מרכבה ולא כרכרה פרטית. מרכבות הנוסעים של לונדון צרות בהרבה ממרכבות ה'ברוגהאם' של הג'נטלמנים.

"זה היה ההישג הראשון שהגעתי אליו. פסעתי לאט בשביל הגן. זה היה שביל חָמֵר – חומר מצוין לקליטת עקבות. לך הוא נראה ללא ספק כסתם רצועה של בוך רמוס, אך עיני המאומנות גילו משמעות בכל סימן וסימן שעל פניו. במדע הבלשות אין ענף חשוב ומוזנח יותר מאמנות ההתחקות על עקבות. תמיד הקדשתי תשומת לב מיוחדת לנושא הזה, וכעת הוא ממש כמו טבע שני עבורי. ראיתי את עקבות רגליו הכבדות של השוטר, אך גם את עקבותיהם של שני האנשים שחצו את הגן לראשונה. קל היה להבחין שהם היו שם לפני האחרים, כיוון שסימניהם כוסו פה ושם כמעט לחלוטין בעקבות האחרים שנטבעו עליהם. כך צירפתי את החוליה השנייה, והיא שהאורחים הליליים היו שניים. אחד יוצא דופן בגובהו (חישבתי זאת לפי אורך צעדיו) והאחר לבוש במיטב האופנה, לפי החותם הזעיר והאלגנטי של עקבי מגפיו.

"כשנכנסתי לבית אושר ההיקש האחרון שלי. האדון בעל המגפיים המהודרים היה שרוע לרגלי. אם כן, הרוצח הוא הגבוה, אם היה זה רצח. לא היה שום פצע

על גופו של המת, אך הבעת הזוועה שעל פניו העידה שראה את סופו הקרב. לעולם לא תמצא הבעת זוועה שכזו על פניהם של אנשים שמתו מהתקף לב או מוות טבעי ופתאומי אחר. הרחתי את שפתי של המת והבחנתי בריח חמצמץ. הסקתי שכפו עליו לבלוע רעל. זה ניכר גם בפחד ובשנאה שעל פניו. לתוצאות האלה הגעתי על ידי סילוק האפשרויות החלופיות: שום השערה אחרת לא היתה מתאימה לעובדות. אין זה רעיון חדש, כבר היו דברים מעולם. כבר היו בתולדות הפשע אנשים שהוכרחו לשותות רעל. כל טוקסיקולוג ייזכר מיד בפרשת דולסקי באודסה ובִלְטוּרְיָה ממנופליה.

"רעתי הגיעה שעתה של השאלה הגדולה: המניע. זה לא היה שוד, כיוון שדבר לא נלקח. היה זה אם כן רצח פוליטי, או רצח בשל אישה? נטייתי לתמוך באפשרות האחרונה. רוצחים פוליטיים פועלים מהר ומסתלקים מיד. הרצח הזה, לעומת זאת, נעשה בכוונה רבה. הרוצח הותיר עקבות בכל החדר, מה שמראה שכל אותה עת הוא היה שם. היה זה ודאי עוול פרטי ולא מדיני שהביא בעקבותיו נקמה מחושבת כזאת. דעתי אף התחזקה כשהתגלתה הכתובת על הקיר. זאת היתה הטעיה שקופה מדי. השאלה יושבה כאשר נמצאה הטבעת. ברור שהרוצח השתמש בה כדי להזכיר לקורבנו אישה כלשהי, מתה או נעדרת. אם אתה זוכר, שאלתי אז את גרגסון אם ביקש מידע על פרט מיוחד כלשהו בעברו של מר דרבר במברק ששלח לקליבלנד. אתה זוכר שענה בשלילה.

"המשכתי בבדיקה מדוקדקת של החדר, והיא אישרה את הנחותי על גובהו של הרוצח, והוסיפה פרטים נוספים כגון הסיגר 'טריכינופולי' שעישן ואורך ציפורניו של האיש. עוד קודם לכן הגעתי למסקנה שכיוון שלא נמצאו בחדר שום סימני מאבק, ברור שהדם שכיסה את הרצפה פרץ מאפו של הרוצח הנרגש. הצלחתי להבחין שסימני הדם נלוו לעקבות צעדיו. רק לעתים רחוקות קורה שדמו של אדם פורץ כך מתוך התרגשות, אלא אם כן גופו מכיל כמות דם רבה ולחץ הדם שלו גבוה. הסתכנתי והבעתי את דעתי שהפושע היה כנראה אדם כבד גוף ובעל פנים אדומות. המאורעות הוכיחו שהשיפוט שלי היה נכון.

"לאחר שעזבתי את הבית, המשכתי לעשות את מה שהזניח גרגסון. שלחתי מברק למפקד משטרת קליבלנד, וצימצמתי את החקירה שלי לנסיבות נישואיו של אנוק דרבר. התשובה היתה חד-משמעית. אנוק דרבר ביקש את הגנת המשטרה מפני יריב ותיק באהבה ששמו ג'פרסון הופ, ואותו הופ נמצא כרגע באירופה. ידעתי שהמפתח לתעלומה בידי, ונותר לי רק ללכוד את הרוצח.

"החלטתי עוד קודם לכן שהאיש שנכנס עם דרבר לתוך הבית אינו אלא האיש שנהג במרכבה. עקבות הפרסות על הדרך הראו לי שהסוס לא התנהג כפי שמתנהג סוס שהרכב שלו משגיח עליו. היכן היה הרכב אם לא בתוך הבית?

שטות היא להניח שאדם שפוי היה מבצע פשע בכוונה תחילה תחת עינו של אדם שלישי, שעלול להסגיר אותו.

"ולבסוף, נניח שאדם מסוים רוצה לעקוב אחרי אדם אחר בכל רחבי לונדון. האם יש לו דרך טובה יותר מאשר להפוך לרכב? כל השיקולים האלה הובילו למסקנה הבלתי נמנעת: את ג'פרסון הופ יש למצוא בין הרכבים השכירים שבעיר הגדולה.

"אם היה רכב, אין שום סיבה להניח שלא המשיך בכך. מבחינתו, כל שינוי פתאומי עלול למשוך אליו תשומת לב. הוא ימשיך ככל הנראה בעבודתו לפחות לזמן-מה. לא היתה סיבה להניח שהוא עובד תחת שם בדוי. מה הטעם לשנות את השם בארץ שבה אינו יודע את שמך המקורי? בהתאם לכך אירגנתי את כנופיי 'הבלשים הפרחחים' שלי, ושלחתי אותם בשיטתיות לכל בעל מרכבות בלונדון, עד שגילו את האיש שחיפשתי. מידת הצלחתם והמהירות שבה ניצלתי אותה, כל זה עדיין טרי בזיכרוני. רצח סטנגרסון היה בלתי צפוי לחלוטין, אבל בכל אופן, כמעט שלא היה ניתן למנוע אותו. בעקבותיו הגיעו לרשותי הגלולות שאת קיומן כבר שיערתי. כפי שאתה רואה, כל זה הוא שרשרת לוגית ללא שום חוליה סדוקה או חסרה."

"נפלא!" קראתי. "הציבור חייב להכיר בכישרונותיך. עליך לפרסם דו"ח על המקרה. אם אתה לא תעשה זאת, אני אעשה."

"מותר לך לעשות מה שאתה רוצה, דוקטור," ענה והושיט לי עיתון. "הנה, ראה את זה!"

היה זה גיליון של ה"אקו" מאותו יום, והקטע שהצביע עליו הוקדש לפרשה שדיברנו עליה.

"הציבור," כך נכתב, "הפסיד משפט מרתק ושערורייתי בשל מותו הפתאומי של האיש הופ אשר נחשד ברצח של מר אנוק דרכר ומר ג'וזף סטנגרסון. עתה כנראה לא ייוודעו פרטיו של המקרה לעולם. עם זאת, נודע לנו ממקור מוסמך שהפשע אירע בשל מחלוקת רומנטית ישנה הקשורה לאהבה ומורמוניות. נראה ששני הקורבנות השתייכו בצעירותם ל'קדושי אחרית הימים', ושהופ, האסיר המנוח, גם הוא מוצאו מסולט לייק סיטי. גם אם אין לפרשה שום תוצאה אחרת, לפחות הבלטיה בצורה משכנעת ביותר את יעילותה של הכולשת שלנו. ילמדו כל הזרים את הלקח, ואת מריבותיהם יישבו בבית, ולא על אדמה בריטית. סוד גלוי הוא שאת הלכידה המחוכמת יש לזקוף לזכותם של אנשי הסקוטלנד יארד המהוללים, האדונים לסטראד וגרגסון. האיש נעצר, כך מתברר, בדירתו של מר שרלוק הולמס, אשר למרות היותו רק חובב, גילה כישרונות מסוימים בתחום הבלשי. עם מורים שכאלה עשוי אף הוא לרכוש

לעצמו מעט מומחיות. יש לשער ששני אנשי המשטרה יזכו להוקרה מתאימה על שירותיהם הטובים."

"לא חשוב," עניתי. "כל העובדות רשומות ביומן שלי, והציבור ידע אותן. בינתיים, עליך להיות מרוצה מכך שאתה בעצמך יודע שהצלחת. כפי שאמר הציניקן הרומאי:

"Populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi simul ac nummos contemplar in arca'."

* אמרתו של הורציוס בלטינית: "ההמון שריקות בוז ישמיע, אך אני מוחא כף לעצמי בביתי בעודי מתבונן במטבעות שבתוכי."